

Veto

ALGEMENE STUDENTEN RAAD

Weekblad. Jaargang 11, '84-'85.
Nr. 8, dd. 15 november 1984.

Verantw. Uitg.: Paul Bijlens
's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.
Tel. 016/22.44.38.

Veto is een publikatie van de Algemene Studententraad van Leuven.

Veto wil zorgen voor een sensibilisering van studenten voor de realisatie van een fundamenteel democratisch beleid van de universiteit. Vandaar ook de combative titel "Veto", wat zoveel betekent als: wij, studenten, verzetten ons er tegen dat er over onze hoofden heen beslissingen worden genomen die ons aangaan.

EN VERDER...

Het beste uit de kringbladen	2
De Dijlemolens draaien	3
Elena's Aria	3
Onderbemande rijkswacht	4
IQ-kwis	4
Boekenbeurs in Antwerpen	5
Epo: enfant terrible	5
Het lezen gerelateerd	6-7
Van Miert: overgangfiguur? ...	6-7
Rokende colten en liters bloed	7
Ekonomie o.w.v de ekonomie	8
De mensen hebben geen leven meer	8
Gruwelverhalen uit Guatemala	9
Executive Slacks en Bunnydrums	9
De Vlaamse jeugd & talenkennis	10
Amerikaanse tragikomedie	10

Leysen: ambitie: parlement: foei!

Er bestaan twee soorten mensen: ondernemers en niet-ondernemers. Ondernemers hebben alle kansen om gelukkig te zijn. Niet-ondernemers niet. Ondernemers zijn rijk. Niet-ondernemers zijn gedoemd om arm te blijven.

Met wat slechte wil zou men dit kunnen verstaan achter de woorden van André Leysen, voorzitter van het Verbond van Belgische Ondernemingen. Dat één en ander gelukkig toch genuanceerd werd, blijkt uit onderstaand verslag.

Maandag 5 november was de Grote Aula door de enorme belangstelling al van twintig voor acht volgelopen. De uitgeverij Lannoo had met medewerking van de Standaard Boekhandel en de kring Ekonomika, Leysen uitgenodigd om er zijn nieuwste boek "Krisissen zijn uitdagingen" te komen toelichten.

Christoph De Koninck, preses van Ekonomika, stelde het mini-panel voor, bestaande uit professor De Grauwe en Leysen zelf.

In zijn inleiding stelde De Grauwe dat twee tradities mekaar sinds ongeveer 100 jaar bekonnuren. Langs de ene kant het marxisme, waar het individu slechts een schakel is in een

systeem en hierdoor niet verantwoordelijk voor zijn handelen. Langs de andere kant is er de individualistische visie waar vrijheid en onafhankelijkheid centraal staan en die teruggaat op de Engelse filosofen uit de 18de eeuw.

Volgens De Grauwe is het marxisme een "Leitmotiv" in de sociale zekerheid, waarvoor individuen hulpeloze wezens zijn die zichzelf niet kunnen behelpen. De overheid treedt hierin op als een "Deus ex machina". Maar het falen van deze paternalistische visie heeft opnieuw belangstelling gewekt voor de individualistische.

De Grauwe kan ook niet nalaten even te wijzen op de Orwelliaanse double talk in onze terminologie: degenen die zich nu progressief noemen, zijn verdediger geworden van afbrokkende waarden. De 'konservatieven' brengen de nieuwe stromingen voort.

Leysonomics

Daarop stak Leysen van wal, met het letterlijk voorlezen van hoofdstuk 5: "Basisregels van het ondernemerschap", uit zijn boek. De eerste vraag die hij zich stelde, betreft het verschil tussen management en ondernemerschap.

Volgens Leysen is ondernemen 'doen' in plaats van 'zeggen', waarbij intuïtie de grondslag is. Maar zoals Mc Namara al zei: "You better know

the facts". Maar een te grote feitenkennis doodt de intuïtie. Het talent van de ondernemer ligt 'erin de problemen te vereenvoudigen en dan intuïtief beslissingen te nemen. Ondernemen is dus een aangeboren talent terwijl je management kan aanleren.

De motivaties achter het ondernemerschap zijn: geld, sociale erkenning, macht en zelfrealisatie. Ondernemers zijn verzamelaars van geld, voldoening en macht. Eén van de nadelen van onze universiteit is, dat talent bedorven wordt door te veel theorie. Deze is geen hoofddoel maar wel een hulpmiddel, vindt Leysen.

Basisprincipes

De ideale ondernemer heeft drie hoofdeigenschappen: opties kunnen nemen, mensenkennis hebben en de beslissingen nemen op het "juiste ogenblik". Opties kunnen nemen betekent het belangrijke onderscheiden van het onbelangrijke. Hierin schieten volgens Leysen, onze universiteiten tekort: zij vormen namelijk nauwelijks generalisten die met 'Fingerspitzengefühl' een beslissing kunnen nemen.

Een tweede vereiste is de nodige mensenkennis: de mens in de onderneming moet centraal staan. Elke gezonde onderneming wijst nepotisme en favoritisme af. De essentiële taak van de ondernemer bestaat uit het ontwikkelen en motiveren van talent:

(vervolg op p. 2)

Op 7 november verschenen een 1200-tal deelnemers aan de start van de 17de studentenmarathon; 1067 onder hen zouden enkele uurtjes later lopend, stappend of strompelend de eindmeet bereiken.

Het gros van de deelnemers bestond uit lopers die vanuit Mechelen vertrokken. De volledige maratonafstand Antwerpen - Leuven werd slechts door een 130-tal mannelijke lopers overbrugd.

Patrick De Greef (VUB) won de studentenmarathon in 2 uur, 43 min en 43 seconden.

Als tweede kwam Koen Van Parijs (RUG) in 2 uur, 48 min en 48 sek. Voor Jan Leysens (KUL) in 2 uur, 52 min en 27 sek.

Van Gossum Carine (KUL) en Beunens Dana waren de beste vrouwelijke atleten.

Zowel de deelnemers als organisatoren reageerden positief op de politieke rijkswachthegeleiding. Oorspronkelijk ondervonden ze nogal wat tegenkantingen van de Mechelse rijks-wacht. "Het parcours te Mechelen doorlopen zou een massale zelfmoord betekenen." Na enig onderhandelen met de betrokken politie en rijks-wacht, besloot met 2 à 3 moeilijke kruispunten te vermijden.

De Leuvense sportraad zorgde dit jaar voor een nieuwe bevoorradingspost, wat het aantal op 7 bracht. De toeschouwers kregen zowel informatie als animatie.

Via vijf videoschermen werden interviewtjes en beelden van lopers of stappers doorgesend. Buiten het sportkotgebouw had een optreden plaats van een groep met de toepasselijke naam *The Footsteps*.

Het 'pijnlijke' relaas van een maratonloper kan je vinden op pagina 11.

Op woensdag 7 november betoogden enkele honderden studenten in de straten van Gent tegen het arrest van de Raad van State. Er werd gevraagd om rechtszekerheid, behoud van vrijstellingen en een onmiddellijke wetswijziging. De betoging verliep zonder incidenten.

Op 12 november werd er akte gevoerd aan het RUCA, waar er die dag geen kolleges werden gegeven, omdat de kampus bezet werd. De wijziging van het examenreglement waardoor spreiding van examens minder gemakkelijk wordt, was mede aanleiding tot deze akte.

In Leuven heeft men ondertussen niet stil gezeten: op donderdag 8 november was er een bijeenkomst van de Vlaamse Studentenfederatie (VSF), die de studentenorganisaties aan de verschillende universitaire instellingen overkoepelt. Daar werd besloten op donderdag 22 november om 14.00 uur een nationale betoging te houden te Brussel, in overleg met de Fédération des Etudiants Francophones, de Waalse tegenhanger van de VSF. De ordewoorden zijn dezelfde als die van Gent: behoud van vrijstellingen, rechtszekerheid en wetswijziging.

In de loop van de volgende week zullen er tickets voor de treinverplaatsing verkocht worden aan de Alma's; die zullen eveneens te verkrijgen zijn via de sociaal- of kringafgevaardigden.

Raad van State Wetswijziging?

Op de Akademische Raad van maandag 12 november stond een puntje over het arrest van de Raad van State op het programma. Wat dit arrest inhoudt, kon je al in de vorige afleveringen lezen. Het gaat hoofdzakelijk om vrijstellingen voor een bisjaar, wat volgens de Raad van State strijdig zou zijn met de wet.

Voor de zitting van deze Akademische Raad werd de integrale tekst van het arrest zelf ter beschikking gesteld. Een tekst van A. Naessens, juridisch adviseur van de Akademische Raad, zorgde daarbij voor de nodige toelichting. In deze laatste tekst suggereerde men om het examenreglement te veranderen. Op de Kringraad werd echter een argumentatie opgebouwd, waarin werd aangetoond dat een kleine wetswijziging de meest opportune oplossing zou zijn voor het probleem. Kringraad vond dat een wijziging van de wet in de zin van een legalisatie van de bestaande examen-

regeling beter was dan het examenreglement aan een (verouderde) wetgeving aan te passen.

Wat bleek echter op de vergadering bij de behandeling van het bewuste agendapunt? De studenten hoefden hun mond niet eens open te doen om de aanwezigheid te overtuigen van de juistheid van hun standpunt. Volgens Naessens immers had minister Coens zelf in de kamer en de senaat verklaard dat de beste oplossing op korte termijn voor het probleem een... kleine wetswijziging zou zijn.

Geen enkel lid van de vergadering had hiertegen enig bezwaar, zodat ook de Akademische Raad als dusdanig het standpunt van de studenten (en van Coens uiteraard) overnam.

Wel zou men in de Vlaamse Inter-universitaire Raad (de VIIR) pleiten voor een uniformisering van alle examenreglementen in de richting van vrijstellingen vanaf 14 op 20. Wellicht zal men daar in andere universiteiten moeilijkheden mee hebben, aangezien men ginder wat kwistiger met vrijstellingen omspringt. Wat Leuven betreft, lijkt alles voorlopig meer dan snor te zitten. Als de minister zijn woord houdt! (RL)

(vervolg van p. 1)

Leysen

dit is zowat de artistieke kant van het beroep van ondernemer. Belangrijk is dat alles gebaseerd is op vertrouwen en niet op wantrouwen. Ten derde moeten de beslissingen op het juiste moment genomen worden: er bestaat een optimaal ogenblik waarop een minimale inzet een maximaal rendement haalt, aldus Leysen, die dit alles kwistig met Griekse, Franse en Duitse citaten doorspekt. "Ik dacht zelf de grondprincipes van het ondernemerschap ontdekt te hebben. Maar de Grieken hebben mij vóór 2000 jaar schamteloos geplagierd."

Preek

In een tweede onderdeel sloeg Leysen een meer sentimentele noot aan. Wat is geluk, vroeg hij zich af. "Geluk is uiteindelijk zelfvervulling. Materiële verworvenheden, sociale erkenning en macht zijn als onvoltooid symfonieën; zij laten een onbevredigd gevoel achter omdat zij o.a. gebaseerd zijn op de wispelturigheid van de massa."

"Zelfvervulling is het gevoel na het voleindigen van een taak dat niemand anders hetzelfde had kunnen doen," stelde Leysen. "Elke crisis is een uitdaging die moet aanvaard en overwonnen worden. Gelukkig blijven, vraagt een bestendige inzet." Velen vinden het leven te kort, maar Leysen niet: "Het leven is lang als je er maar voor zorgt zo weinig mogelijk tijd te verspillen."

"Hierbij moet men gezond evenwicht vinden tussen een 'vita activa' en een 'vita contemplativa'. Immers, nadenken en kennis van geschiedenis en literatuur heeft zijn invloed op het nemen van beslissingen." "Zo is de 'Condition Humaine' van Balsac meer waard dan 20 boeken over management."

gehoorzaam en zijn vrijheid te kunnen gebruiken." Wanneer dit eenmaal bereikt is, moet er ook inzet voor anderen komen. Dit kan zich bijvoorbeeld uiten via een machtsstrevan, wat verschilt van macht die misbruikt wordt.

Leysen stelde: "Macht moet door succesrijke ondernemers aangewend worden om die dingen te doen waarvan zij denken dat ze door niemand anders kunnen gedaan worden," en ter legitimatie haalde hij Kant aan, die in zijn 'Kategorische Imperatief' schreef dat: "Ons dagelijks handelen van een dergelijk etisch niveau moet zijn dat het als een wetgeving zou kunnen dienen."

Voor Leysen mogen er elites bestaan. Maar die moeten zich elitair gedragen en niet louter gaan consumeren. Begrip voor en van het standpunt van de tegenpartij is noodzakelijk voor een compromis waarbij gezichtsverlies echter ten allen tijde moet vermeden worden. In tegenspoed moet men doortzettend optreden, in voorspoed moet men begrijpend zijn.

Handleiding

"Het opbouwen van een eigen zaak is het meest zelfvervullend," zei Leysen nog. Maar het is beter eerst vooraf eigen ervaringen op te doen. Met het huidige fiscaal systeem kan een niet-zelfstandige onmogelijk welstand bereiken, want, beweerde Leysen, "het is de welstand die moet nagestreefd worden om, zoals Cicero zei: 'te leven als koningen, aan niemand te moeten

KOLOFON

Veto, jaargang 11 nr. 8
dd. 15 november 1984

Redactie

Peter Mostrey, Bart De Moor, Noël Herteleer, Polleke Bijns, Dirk De Naegel, Luc Balthussen

Hoofdredacteur

Polleke Bijns

Redaktiesecretaris

Filip Huyzenruyt

Medewerkers

Pascal Lefèvre, Evert Dierickx, Bert Malliet, Gerd Franssens, Eddy Daniëls, Ria Van Damme, Gerda Van Damme, Dirk Poelaert, Hilde Walschaert, Bert Peleman, Katrien van Schuylenbergh

Foto's en doka

Didier Wijnants

Zetwerk en lay-out

Jan Loyens, Polleke Bijns, Dirk De Naegel, Ria De Schutter, Filip Huyzenruyt, Carl Van Mol, Hilde Devoghel, Gerd Franssens

Eindredactie

Hilde Devoghel en Gerd Franssens

Drukkerij

Rotatyp, Brussel

Oplage

8000 eks.

Redaktieadres

's Meiersstraat 5

3000 Leuven

016/22.44.38

Abonnementen

120 fr (studenten)

250 fr (niet-studenten)

KB 431-0079541-68

"Mijn boodschap is: blijf jong, kweek geen vaste gewoonten, vermijd idees fixes. Blijf geestelijk flexibel, dynamisch. Zolang het assimilatieproces niet wordt stopgezet, blijf je jong."

We hebben ons lot in handen. De toekomst is wat wij ervan maken."

Tot zover Leysen, die nochtans herhaaldelijk beweerd had afkeuring te staan voor 'goede raad geven'.

En, volgens De Grauwe had Leysen zopas een unieke combinatie tentoonspreid van pragmatisme en citatenkennis.

Vragen

Vervolgens werd de VBO-voorzitter blootgesteld aan de vragen van het niet al te kritisch publiek.

Wanneer wil u Eerste Minister worden en zoniet, waarom niet? Waarop Leysen: "In de politiek moet je geduld hebben. In het huidige politieke bestel heb ik geen ambitie. We zouden meer moeten gaan naar het Franse regeringssysteem waar een regering 5 à 7 jaar kan aanblijven en eigen fouten zelf kan bijsturen. Hier wordt altijd alle schuld afgeschoven op vorige regeringen."

Hoe zal de sociale zekerheid evolueren? Waarop Leysen: "Ofwel wordt ze meer selectief ofwel onbetaalbaar."

Wat met de Kempische Steenkoolmijnen? "Op termijn moeten deze onvermijdelijk gesloten worden. Anders zal Limburg dezelfde rol in Vlaanderen toebedeeld krijgen als nu Wallonië in België."

De symptomen zijn immers identiek: bijvoorbeeld het geld in bodemloze putten storten. De Kempische mijnen moeten sociaal verantwoord worden afgebouwd."

Leysen vroeg zich dan ook af of ons systeem op korte termijn weliswaar sociaal, maar op lange termijn sociaal kan zijn. "In Amerika zijn er 2000000 jobs gekreegd, hier in Europa zijn we er 500000 meer kwijt. Het ontbreekt ons aan de nodige flexibiliteit. De toekomst voor België ligt in de KMO's. Kijk maar naar de streek van Kortrijk, de natuurlijke rijkdommen zijn er nihil, maar toch is het één van de rijkste streken van België, door de ondernemingszin en het pragmatisme aldaar van de KMO's."

Waarom kan zoiets niet in Limburg en Wallonië?, vroeg Leysen zich af.

En op de vraag waar in deze tijden in hemelsnaam het nodige kapitaal moet bijgeengedaald worden, antwoordde Leysen lakoniek: "Wie wil ondernemen, kan ondernemen. In mijn tijd waren bankiers ook geen altruïsten. Wel is door de fiscale druk de beloning nu veel minder voor eenzelfde risico."

Wat de werkloosheid betreft, zegt Leysen een opening in een verdeling van het werk in die zin dat veel mensen op vrijwillige basis korter willen werken. Hierdoor zou 6 à 7% werktijd kunnen vrijkomen. Maar ook het onderwijs is niet afgestemd op de vraag. Zo is er bijvoorbeeld vraag naar informatie-specialisten, maar biedt men geen hersenen aan enzovoorts.

Gevraagd naar de banden tussen industrie en politiek (cfr. Duitsland, Flick) stelde Leysen dat het VBO als tegenwicht wil dienen voor vakbonden in de politiek. "Het financieren van partijen door ondernemingen zou wettelijk moeten geregeld worden. Trouwens, ook Agfa-Gevaert stort geld in partijkassen," wist Leysen tot slot nog te vertellen. BDM

ZWEMMEN... GYM... SAUNA

SPORTIEVER DAN KINEMA!!

Sauna + Zwemmen + ...

1 PINT

VOOR DE BELACHELIJKE PRIJS

...149 BF...

KOM MET VRIEND(INNEN)

WAAR?

MOVEMENT CENTER LEUVEN

Blijde Inkomststraat 101B

Het beste uit de kringbladen

Het kringleven draait reeds enige tijd op volle toeren. Dit impliceert ook dat rond begin november de meeste kringbladen uit de startblokken zijn geschoten. Deze week was er dan ook genoeg leesvoer voor onze rubriek "het minst slechte uit de kringbladen". Zien wij daar al geen paniek bij een aantal schrijvers? Misschien dat sommigen reeds gestuurd kunnen worden wanneer wij aanduiden dat op de menu van deze week Floreat (Landbouw), 't Chemistje (u raadt van waar) en Krimmax (nog eens raden) staan.

Floreat heeft voor zijn eerste nummer een behoorlijke dikte gekregen. De boeremijners kregen dan ook voldoende graven voor de voeten gedurende het allerheiligenverlof. De preses roept in zijn woordje op om het leven te beteren. Sommigen studeren zich dood voor de eksamen. Anderen studeren na niet, maar slagen erin zich tijdens de eksamen dood te studeren. Volgens preses Frans beiden slecht voor de gezondheid. Als besluit geeft hij nog een woordje ten beste over de ASR. Preses Frans slaagt er dan ook in zijn besluit zo lang als de rest van zijn artikel te maken. In elk geval is zijn konklusie gezond: eerst voldoende jezelf informeren en ingeval van miste-vedenheid het nodige engagement om er positief iets aan te veranderen.

Opvallend is dat de bedrijfsbezoeken geregeld een brouwerij aandoen. Eksterne afgevaardigde Bart kondigt trouwens aan dat er weldra ook voor ekskursies absenties zullen worden genomen. Een verwittigd Veto-lezer is er twee waard. De volgende bladzijden slagen erin vrij droger cijfertjes weer te geven. Bemerkenwaardig is dat de Landbouwkring het boekjaar afsluit met 60000 fr winst. Onzes inziens zit om eens iets te organiseren met verlies.

Volgens de volgende bladzijden wordt er niet alleen geboerd op de landbouwkring. Neen, neen, ook sport en cultuur worden in aanzienlijke mate bedreven. Ene Peter legt daarna een aantal kontradikties van KRUL bloot.

De onderwijsafgevaardigde weet ons mee te delen dat ook in de landbouwafkultieit het kollege informatika zou ingevoerd worden. Hiertoe zouden dan enkele kandidatuursvaken moeten wegvallen. Haters van informatika kunnen binnenkort blijbaard nergens meer terecht. Interessant is ook dat men overveegt een enquête bij laatstejaars en pas-afgestudeerden te doen. Zo zou een deel van het onderwijs serieus ontleed worden.

Erik Van Mele brengt ons op de hoogte van zijn Nicaragua-avonturen. Op nummer 222306 toe u horen wat hij te vertellen heeft. Plezant is het artikelje "Mathemania", waarin de wiskunde als abstracte wetenschap wordt verheerlijkt. Schrijver dezes konstateert echter dat de prachtige wiskundewetenschap steeds meer neergehaald wordt voor toepassingsdenken. Om deze ontheiliging te voorkomen, pleit hij dan ook "om de wetenschap dan maar van de lesroosters te bannen, zodat de generaties na ons van alle risico's gespaard blijven". Misschien eens voorstellen op de Permanente Onderwijscommissie, beste Tuur.

Ene Antonius Philosophus (de vlag dekt niet helemaal de lading) schrijft ook in Floreat. De redactie waarschuwt hem echter: in het vervolg mag hij zijn werkelijke naam toch minstens aan de redaktieleden meedelen. Gelukkig staat om de achterkant van deze pagina een pisgele pannekoek getekend. Hopelijk ligt dit gewoon aan ons exemplaar en niet aan de hele oplage. Pagina 39 heeft het daarnaast ook over het ontgroeningsweekend. Hierin "kwamen we nog geel wat privé-aangelegenheden van Ilse en Arnout te weten". Het lijkt wel of men het erom doet.

Amerika werd geteisterd door de boeremijners en Reinhold Alaert voelde de zich geroepen dit wereldkundig te

maken. Misschien waren er hier toch meer boeiende zaken weer te geven. Bovendien houdt Reinhold het steekvast bij "Washington" (op één Washington na). In de rubriek "Geneeskragtige kruiden" krijgen we deel 1, handelend over de "kamille echte". De volgende pagina's zijn ongetwijfeld boeiend voor boeremijners. Zo vernemen we alles over biogas gekweekt uit varkensdrijfmest. Het is maar dat men weet dat fermentatie, acetogenen en methanogene bacteriën helemaal niet hetzelfde is. Floreat sluit af met een vrij behoorlijk interview met Josse De Baerdemaeker. Spijtig dat de donkere achterpagina de tekst op het einde bijna onleesbaar maakt.

Chemistje

Van het kringblad der scheikundigen kregen we dadelijk 2 nummers toegestuurd, blijkbaar om besparingsredenen. De zending kwam immers uit Nederland. Hoofdredakteur Arie Import zou dus wel eens in ginde kontreien kunnen verblijven. Het weze Arie nagegeven dat hij wel degelijk zijn pagina's weet te vullen. Vullerij om de vullerij ofte art for art's sake. In elk geval is het Chemistje uiterst verzorgd van uiterlijk. Iets wat niet altijd van het taalgebruik kan gezegd worden. Zo lezen we ondermeer in Chemistje 1 onder de hoofding "met de paus op vakantie": laat ons ne Chemikar-pollerter meegeaan met Jean-Pollette twee... En we moeten toegeven: zone toerne... Den die begon daar a zo over... Met zo'n taaltje raak je wel Vanzwanske zere tenen. Gelukkig is het niet altijd zo: het taalgebruik is bijvoorbeeld meer verzorgd op de voorgaande pagina, alwaar wij lezen "2 H + O₂ → 2 H₂O." Spannend, nietwaar.

Zoals steeds hebben de Chemikakkers (vergeef Vanzwanske, zo noemen zij zich immers zelf in het blaadje) veel oog voor hun kantussen. Het kruiswoordraadsel lijkt ook zeer interessant, met omschrijvingen als "ongeveer het enige wat Ekonomika vorig jaar opbouwde". Vanzwanske piekerde zich zelf op maar moest toch het Chemistje 2 doorbladeren om de juiste

oplossing te vinden, en geloof het of niet: de Chemisten hebben iets gevonden. Het moest "zandkastelen" wezen. H.Mercuur geeft in dit nummer ook een verslag over plan A en B tijdens de eerste TD. In dit blad komt overigens ook al meer serieus spul aan bod met cultuur, literatuur en andere controversele dingen. Tante Viv krijgt daarna enkele bladzijden toegewezen om radeloze, smoorverliefde studenten uit hun liefdesverdriet te helpen. Vanzwanske hoopt dat anderen dit wel lezen. Gelukkig heeft men dit keer het kruiswoordraadsel nog eenvoudiger gemaakt, zodat een kleuter hier nu ook wel zal kunnen. Wij citeren maar. Alles bij elkaar een lollig blaadje dus.

Krimmax

Wanneer men spreekt van een kringblaadje lijkt Krimmax het meest aan de terminologie te voldoen, omdat het hier wel degelijk om een "blaadje" gaat. Wie het niet begrijpt, één blaadje. De kring der kriminologen slaagt er wel in, zonder in het vaarwater der kriminele radicalen te komen, heel wat informatie te verkopen op dit blaadje. Naast een verslag van de kringvergaderingen, zien we dat de mannelijke kriminologen nog een nipte meerderheid uitmaken. 51,4% behoort immers tot dat soort aardbewoners. Volgende keer hopen wij echter toch meer leesvoer te krijgen, hoewel het niet zo makkelijk is om buiten het vaarwater van Paradigma en de Radikale Kriminologen te blijven.

Vanzwanske

Donderdag
22 november
14.00 uur

NATIONALE
BETOGING

behoud
vrijstellingen
rechtszekerheid
wetswijziging nu

BRUSSEL

Vitalisme vzw

De dijlemolens draaien

Er is een gat in de Leuvense Kultuur. Op kunstgebied leven wij immers in het duister. Doch in de duisternis schijnt er licht: Jan Decorte heeft mooie dekors en in de Dijlemolens zit raar volk dat zich de V.Z.W. Het Vitalisme noemt en dat exposeert.

Een visie

"Wie behalve de PVV, is er nog vitaal in een tijd van Reagans en decadenzen?" roept u uit. We stelden de vraag aan Klaus Hager, manager van de V.Z.W. "Dekadentisme is dikwijls een dekmantel voor persoonlijke organisatorische problemen. Trouwens, het hele No Future-gedoe van de punkers

Deze definitie komt nochtans uit een manifest van de in 1983 opgerichte V.Z.W. Het Vitalisme. Is er dan geen verschil tussen beide kunstvisies? Klaus Haas: "Het verschil is 30 jaar: de kontekst is veranderd, we leven nu met computers, video, veel lawaai... Wat Cobra in hun beginfase voorstelden kunnen we vanuit onze visie zeker appreciëren. Het heeft echter niet lang geduurd vooraleer ze zich op de kunstmarkt gingen afstemmen door rationeler te werken. Verder onderscheiden wij ons van hen door een uitgesproken wil om met onze produktie naar buiten te treden. Van wat ons met Cobra verbindt is de nadruk op inhoud, een stijlkenmerk dat ons eveneens in een traditie van Vlaams ekspressionisme plaatst die loopt over

Een kunstruimte

De Dijlemolens is niet de eerste leegstaande fabriek die wordt ingepalmd door artiesten. "In Duitsland zijn er honderden gelijkaardige kunst-ruimtes. Hier hebben we daarentegen geen concurrentie, Leuven is een gemakkelijk stadje."

Hoewel ze het attribuut "vitalistische kunstruimte" krijgt, staat de Dijlemolens open voor alle artiesten die voldoen aan de volgende criteria: 1. Zijn ze authentiek? 2. Kan hun werk in de Dijlemolens efficiënt gepresenteerd worden? De ruimte heeft door zijn fabriekskarakter immers bepaalde mogelijkheden en beperkingen. In het commerciële circuit neemt men het meestal niet zo nauw wat dat tweede criterium betreft: kunst wordt er zoveel mogelijk aangepast aan de traphallen en woonkamers van het kunstpubliek en zonder skrupules verkocht aan beleggers die hun aankopen niet eens bekijken. Niet zo in de Dijlemolens: daar behoudt een kunstenaar op elk moment de volledige controle over de presentatie van zijn werk.

Wanneer beantwoordt een kunstenaar aan de eis van authenticiteit?

Klaus Haas: "Als hij zijn eigen estiek ontwikkelt op een rechtlijnige, consequente wijze, zonder toegevingen aan externe druk. Zulke kunstenaars vallen bij de meeste mensen niet in de smaak omdat hun werk als storend wordt ervaren, het funktioneert door niet te functioneren, waarmee ik bedoel dat het de neutraliteit mist om als decoratie, als mooie achtergrond te dienen. Niet-funktionerende kunst is dus' geen synoniem van mislukte kunst; de V.Z.W. is geen zelfhulpgroep voor falende kunstenaars".

W.J.C. Free, de stichter van het Vlaams Vitalisme, stelde van 18 tot 28 oktober schilderijen tentoon, waarvan er enkele op de vernissage zelf waren gemaakt tijdens een reperkusie-performance ofte vitalistische kollaboratie tussen jazz (Henk Van Hemert en Ton Vroman), tekst (Didi de Paris), Free en publiek. In die periode voerde café De Reynaert een concept uit van deze kunstenaar door te heropenen als Bar Marie-Lou, een project waaruit de verenschap tussen kunst en prostitutie moest blijken.

Castelny is een voorbeeld van een niet onmiddellijk vitalistisch kunstenaar die om de authenticiteit van zijn conceptueel werk aangezocht werd om in de Dijlemolens te exposeren. In mei herschiep hij de fabriek in een vuilnisbelt met zijn kollektie esthetische objecten die hij langs de straat had opgepraat.

De V.Z.W. experimenteert tenslotte met een tentoonstellingsvorm waarbij de kunstruimte gedurende drie dagen ter beschikking staat van een kunstenaar die "met iets bezig is". Deze moet zelf zorgen voor inrichting en publiciteit. Hugo Nijs is zo'n eksperiment. Op 31 oktober zou hij zijn tentoonstelling openen met een geur-performance. Nadat hij één verdieping had geïnstalleerd vond hij het spijtig genoeg leuker om met zijn publiek te fuiven en liet hij zijn performance in de steek.

International Center

In de foyer van de Dijlemolens wordt gedoopt op kosmopolitisch nivoo: "Het Museumjournaal — dat is een tot tijdschrift — dat had vorig jaar een speciaal België-nummer, en in Leuven kenden die maar één adres, haha, niet 't xxx of Galerij xxxxxx, maar de Dijlemolens, haha!"

"Der Gerhard Richter, der ist einer! Er gibt uns eine Skizze und wir malen sie für ihn. Dann verkauft er es als ob er das selbst gemacht hätte."

International kruispunt van visies dus: de V.Z.W. eksportiert zijn Vitalisme en importeert andere kunstvormen om zo een dialoog op gang te brengen. Er worden eksposanten verwacht van New York en Berlijn. Van 15 tot 25 november loopt een tentoonstelling van een kollektief uit Keulen onder het motto: "Unbeflechte Bedrängnis".

We citeren uit het persbericht: "De Unbeflechte Bedrängnis is een totaalproject van installaties, objecten, aktes, beelden en schilderijen waarbij de Keulse kunstenaars Manfred SCHÜLER, Reinhard HENNING, Peter BRAMBUSHING Ulrich TEGGE (die samen Grashund + 2 vormen) de wereld zullen beschouwen als een krot vol prullen; voorwerpen die volgens hen verborgen relaties hebben onder mekaar. Het zijn die relaties waarin zij belang stellen. Alles is materiaal voor deze kunstenaars; alles, niet meer en niet minder. Vanuit installaties die bestaan uit klassieke attributen (kruisbeelden, ex-voto's, nonnen, enz...) ontwerpen ze eigen associatieve voormentaal die de oorspronkelijke religieuze en maatschappelijke werkelijkheidswaarden en functie van deze objecten omzet in hun tegengestelde. "Kunst maakt zichtbaar: de ontbrekende helft van de wereld, van ons zelf, van de dingen. We moeten ze terugvinden of herscheppen. We moeten wat is weer zichtbaar maken," aldus Ulrich TEGGE. "De vrijheid (van de kunst) moet men nemen en de misschien betalen met de munt van de sociale uitstooting.

Opgeëist wordt deze rekening in feite niet van dat onderdeel van de maatschappij dat aan kunst geen belang heeft. Maar omdat wij met plasticen lepels in de mond geboren werden, zal het ons niet ombrengen ook ermee te eten," aldus Manfred Schüller en Reinhard Henning. Geintresseerden doen er best aan naar de opening te komen op 15 november om 20u., want dan heeft er een performance plaats. Voor nadere informatie verwijzen we naar Vit-Art, dat u kan vinden in 't Stuc en op andere strategische plaatsen of op het kontakadres van de V.Z.W.: Tervuursteenweg 49, 3030 Leuven. Tel.: 016/20.36.78. RVD

heeft in feite maar 5 jaar geduurd. Nu is het mode, het is dood."

We dwalen af. Punk of geen punk, het vitalisme bestaat en wordt door bepaalde kunstenaars beleden, het moet zijn relevantie dus zelf maar bewijzen met overtuigende produkten. Weigen hebben het werk van W.J.C. Free dat te zien was in de Dijlemolens van 18 tot 28 oktober als vitalistische herkend... "maar weigen zijn geroepen" (Vit-Art, 10, 1984). Wij herkennen het enkel als Cobra met een vleugje Neue Wilden. Die verwantschap met Cobra is niet toevallig. Denkt u even terug aan uw cursus estetica, wat hebt u daar over die na-oorlogse beweging geleerd? "Het is een energetisch-dynamische kunstuiting die zich bezig houdt met intensieve innerlijke spanningen, en dit op een spontane, direkte manier, zonder politieke, economische of rationale remmingen", nietwaar?

Permeke, Ensor, Bosch enz., tot de Vlaamse Primitieven. Het is eigen aan dit volk. Eigenlijk kan je er niet over praten, je moet het voelen". Voelt u iets, diep in een Vlaamse ziel?

Een V.Z.W.

Uit de statuten van de V.Z.W. Het Vitalisme: "Art. 2. — Het maatschappelijk doel van de vereniging omvat alles wat rechtstreeks of onrechtstreeks behoort of bijdraagt tot het inrichten of propagieren van vitalistische kunst door tentoonstellingen, concerten, lezingen, performances, publikaties (door het tijdschrift Vit-Art), video, dans, film, literatuur en andere artistieke aktes, zonder enige beperking dienaangaande".

Dat zijn grootse plannen, waarvoor nodig: vitale organisatoren, dito sponsors en een geschikte ruimte. Dat laatste heeft men alvast gevonden in de Dijlemolens.

Ook dit is Belgisch
Elena's Aria

Met "Elena's Aria", de tweede produktie van de dansgroep Rosas, evolueert Anne Teresa De Keersmaecker naar een nieuw ekspressionisme. Elena's Aria is een produktie van de vzw Schaamte, in samenwerking met het Festival van Vlaanderen.

In nauwelijks enkele jaren tijd wist Anne Teresa De Keersmaecker als enige Belgische op de internationale dansscene door te breken.

Na het verbazende "Asch" in 1980 kwam het sukses in 1982 met "Fase, four movements on the music of Steve Reich" en "Rosas danst Rosas" in 1983. "Elena's Aria" is de tweede produktie van de dansgroep Rosas, die momenteel bestaat uit Fumiyo Ikeda, Nadine Ganase, Roxane Huilmand, Michèle Anne De Mey en A.T. De Keersmaecker zelf.

Ondanks belangrijke verschuivingen en tegenstellingen, blijft De Keersmaecker in "Elena's Aria" trouw aan de elementaire principes van haar vorig werk: de bewegingen worden strak en matematical opgebouwd, binnen scherp omliggende architecturale ruimten. De danseressen werken met eenvoudige bewegingen, die in een relatief beperkt aantal bewegingspatronen worden ingeschakeld. Ingekwikkelde narratieve betekenissen en beelden worden vermeden, bestaande danstradities spelen geen noemenswaardige rol. Nochtans is "Elena's Aria" geen tweede "Rosas danst Rosas", geen tweede "Fase". De harde, ritmische, repetitieve muziek van Steve Reich en Thierry De Mey, die resp. in "Fase" en "Rosas danst

Rosas" de dans ondersteunde is verdwenen.

Het "extra-dansante"

Naar het voorbeeld van de post-modernistische choreografe Dana Reitz heeft A.T. De Keersmaecker — op enkele klassieke operafragmenten na — het "extra-dansante" element, de muziek overboord gegooid. Ze maakt nu gebruik van dramaturgisch minder essentiële elementen als teksten, persoonlijke brieven van afscheid en liefde en een reclamefilmje van een firma gespecialiseerd in het dynamiteren van gebouwen.

De eenvoudige smalle retro-jurkjes en de hoge hakken beperken voor een groot deel de bewegingsvrijheid. De voorstelling is opgebouwd uit een aantal basisbewegingen die steeds weer herhaald en gevarieerd worden. De scene is 'bezaaid' met stoelen, die functioneel in het geheel opgesteld worden en waarvoor de dans zich afspeelt.

De meisjes gaan zitten, staan recht, verhuizen telkens weer, vallen, liggen, richten zich op, verkrampen, verliezen hun evenwicht en herstellen zich tenslotte. De opvolging van deze herkenbare houdingen is sterk gevoelsgeladen.

Evidente emoties

De meest opvallende verschuiving in Elena's Aria is juist het gebruik van deze emotionele situaties. De vroegere rationale logica van de repetitieve dansstructuren wordt verdrongen door emoties van agnst, eenzaamheid en agressie. Zonder daarom evenwel in banaliteiten of extremen te vervallen want zoals A.T. De Keersmaecker zelf

zegt: "Ik ben altijd bang geweest voor het plat naar voren brengen van emoties, omdat ik voelde dat die dingen te evident waren."

Op subtiele wijze evokeert A.T. De Keersmaecker een wrang en depressief gevoel bij de toeschouwer. De dame met de bontjas (in de vestiaire) en de heer met de das konden zich slechts vervelen: wij bleven er niet vrolijk bij.

H.W. & H.D.

Solidariteit

KATECHETIKA — De honderdvijftig godsdienstwetenschappers in de kring Katecheta verlenen hun onvoorwaardelijke steun aan de standpunten van de algemene vergadering van Medika omtrent de Maleisische studenten te weten: bisrecht voor iedereen en een betere begeleiding van de buitenlandse studenten.

Wat betreft het arrest van de Raad van State inzake het afschaffen van de vrijstellingen voor bidders, pleit Katecheta voor een wetswijziging die de eksamenreglementen van alle universiteiten voor onbepaalde duur goedkeurt. Binnen Katecheta verloopt de verkoop van verscheidene brochures over numerus clausus en studierud (respektievelijk uitgegeven door Sociale Raad en Kringraad) zeer vlot.

Omtrent de affaire ASR-KRUL werd per jaar een infourty georganiseerd waardoor een zestigtal mensen werden bereikt. Tenslotte meent Katecheta aanspraak te maken op de titel van "goedkoopste kursuserancier van Leuven".

De kursusedienst van Katecheta werkt aan de prijs van 80 centiem per blad, wat 15 centiem goedkeper is dan de kursusedienst van de Vlaams Technische Kring, die al tegen ekstrem lage prijzen werken. Katecheta is immers van oordeel dat een kursusedienst geen winst moet opleveren en dat men enkel de bestaande onkosten moet dekken. Van service gesproken! □

U HOUDT VAN STRIPS?
KOM KIJKEN BIJ
J.M. LODDEWYKX
TIJNSESTRAAT 87
3000 LEUVEN

DUPUIS
LOMBARD
ELSCVIER
STANDAARD
CASTERMAN
OBERON
DE VLIJ
HET VOLK
BRABANTIA NOSTRA
E.A. ....
FABRIEKEN IN
TIJNSESTRAAT 87

OPEN

ma. tot vr.
6 tot 18 u.

zaterdag
7 tot 14 u.

ADVERTENTIE

Onderbemande rijkswacht

Dinsdagavond 6 november zat de Kleine Aula goed halfvol met mensen van allerlei slag en leeftijd. Op de menu stond een lezing van luitenant-generaal Bernaert over het internationale kader van de rijkswacht. Bernaert verontschuldigde zich omdat hij nogal wat moeilijkheden had gehad met het samenstellen van de tekst, die afwek van wat hij gewoonlijk over de rijkswacht te vertellen had. Het internationale kader kwam dan ook niet altijd tot uiting, wat ook bleek uit zijn stellingen "de rijkswacht is een typische uiting van de soevereiniteit van de staat... zij is strikt beperkt tot het Belgisch grondgebied... deze informatie zal dus wellicht onvolledig zijn."

Na de voorstelling door een vertegenwoordiger van de organiserende vereniging (Kring voor Internationale Betrekkingen), stak de "big boss", onder het toekijkend ook van twee "lijfwachters", van wal met een geschiedkundige achtergrond.

Historiek

Op het einde van de Middeleeuwen werden de Franse huurlieden steeds meer een plaag voor de bevolking (duur, onbetrouwbaar en samengesteld uit allerlei geboufe). De toenmalige overheid besloot dan tot het oprichten van een elitekorps, een soort militaire politie, onder het motto: tucht, recht en discipline moet heersen. Deze marchaussee (toen zo geheten), kreeg rechtsmacht, zowel tegenover de soldaten, als tegenover de burgers die de rondtrekkende legers overall volgden (voornamelijk handelaars en lichtkooien). Bovendien vormde zij een achterhoede voor het leger, de ultieme slagkracht.

Voor al onder Louis XIV werd de marchaussee ingeplant in alle dorpen en steden, ook al omdat kleine burgemeesters bescherming vroegen tegen de "brigands", rondtrekkende huurlieden-deserteurs en misdadigers. Door de lokale overheid betaald en gehuisvest, kregen ze de bevoegdheid om tegen de ganse bevolking op te treden. Anderzijds verloren zij hun rechterlijke macht. Vanaf 1789 is er dan voor het eerst sprake van "gendarmierie nationale". De 28ste Germinal van het jaar VI wordt over deze korpsen een wet gestemd, die in België tot 1957 zou stand houden. Ondertussen was het regime immers ook uitgebreid tot de door Frankrijk bezette kolonies. De banden tussen de politiekorpsen dateren dan ook grotendeels uit die tijd.

Vanaf 1957 arme Duitsers

De huidige bevoegdheden werden vastgelegd in de wet van 1957. Sinds de jaren 1950 kreeg men immers af te rekenen met nieuwe maatschappijproblemen: verkeersexplosie, drugprobleem, terrorisme... Dit vroeg dan ook organisatorische veranderingen. Zo is de rijkswacht sindsdien geen afhankelijk deel meer van de landmacht, maar een onafhankelijk deel van de politie. Als voogdijministers werden aangeduid Binnenlandse Zaken, Justitie en Landsverdediging. Daarbuiten zijn er nog contacten met een achttal andere ministeries, zoals Verkeersveiligheid en Openbare Werken (voor de gebouwen). De organisatie van de rijkswacht is piramidiaal (wat eigenlijk niet zo'n geweldige onthulling was).

Buiten de rijkswacht zijn er nog een twintigtal andere politionele diensten in ons land (bijvoorbeeld een nukleaire veiligheidsdienst). De gerechtelijke en gemeentelijke politie beschikken ook over een 16000 manschappen, een toevallig evenwicht met de rijkswacht, volgens de heer Bernaert.

Maar de rijkswacht zit in moeilijkheden! Budgetair wordt er sinds de jaren '70 bespaard, alhoewel ook al in de jaren '60 een aantal mobiele eenheden werden afgebouwd. Daarnaast stijgt de behoefte aan personeel steeds maar. De taken van de rijkswacht breiden nog altijd uit, terwijl de arbeidsduur van de "gendarm" daalt (van 55 tot 38 uur).

Bezigheidsproblemen

Het grootste probleem in de samenleving blijft de kriminaliteit. Als het niet het stijgende aantal was, dan toch al het meer gewelddadige voorkomen ervan. Drugs worden in ons land niet zo verschrikkelijk veel gekonsumeerd, maar de doorvoer ervan is des te massaler. Ook de hard drugs (met doden tengevolge van overdosis) stijgen in verbruik.

De politie, vooral actief in de steden, lost zo'n 10% van de diefstallen op. De rijkswacht, eerder in het rurale gebied, komt tot zo'n 35%. Zo meldde een troise Bernaert. Toch moet hieruit nogmaals het personeelstekort blijken. Bovendien zijn de eenheden minder goed getraind voor het handhaven van de openbare orde. Dat is dan weer de verklaring, aldus de luitenant-generaal, voor het gebrek aan beheersing en cohesie van de manschappen tijdens de manifestaties en betogingen. Wegens de overbezette agenda is het immers onmogelijk om meer tijd uit te trekken voor dit soort training. Als gevolg hiervan daalt de kwaliteit van het personeel. Daarom ook is de generaal inspanningen aan het ondernemen om de bevolking te sensibiliseren: we moeten onszelf meer gaan beschermen tegen diefstallen!

Ijverig gaf de verantwoordelijke officier ook nog wat beleidsopties weer, voorstellen aan de regering dus. Ofwel moet men het takenpakket van de rijkswacht verminderen, ofwel moet het aantal manschappen (weer) stijgen. Bovendien is het noodzakelijk dat de bevolking de rijkswacht volledig vertrouwt. Nou, nou...

Materiaal	
4 500 voertuigen	
450 paarden	
8 helikopters	
50 000 verschillende wapens	
500 kazernes	

Internationaal...

Het derde deel van het betoeg begon met de opmerking dat het volkomen uit de lucht gegrepen is dat ons land een sterkere rijkswacht zou hebben dan andere landen. In elk geval is het nodig, voor het tegengaan van de "internationale misdadiger", dat informatie over de grenzen heen wordt uitgewisseld. Een aanzet hiertoe is Interpol, een internationale informatiedienst (dus zonder politiefuncties). Deze dienst beantwoordt echter niet aan de specifieke behoeften van de afzonderlijke staten. De landen hebben immers vaak tegengestelde belangen (bijvoorbeeld in onze streken is de invoer van drugs een sociaal probleem, in Azië is het uitvoeren ervan een economisch must). Verder houdt Interpol zich weinig bezig met politiek getinte misdrijven.

Gedeeltelijk wordt dit opgevangen door de Trevi-groepen, ontstaan uit de bestrijding van het luchtvaartterrorisme. Als belangrijkste konklusie inzake internationale werking verklaarde Bernaert zich voorstander van een uitbouw van een verdere politie-samenwerking. Niet alleen is een nieuwe supranationale wetgeving vereist, maar ook een soort Europese FBI zou welkom zijn!

BESPARINGEN BIJ DE RIJKSWACHT

Vragen tot in de morgen

De uiterst vriendelijke "gendarmenbaas" verklaarde zich bereid te antwoorden op alle vragen, eventueel zelfs tot 's morgens vroeg. Zo konden we vernemen dat de 4000 ekstrastrijdkrachten van de rijkswacht niet werden vermeld, omdat zij slechts in crisisperiodes worden opgeroepen. De positie van de vrouw in het rijkswachtkorps is nog niet zo sterk... De vrouw is wel gelijk (en niet gelijkwaardig); de meesten slagen echter niet in dezelfde proeven als de mannen". Spijtig genoeg werd wat later het vragenstelsel afgebroken, zodat spannende vragen achtergebleven. Denken we maar aan wie "internationale misdadiger" is. Inkludeert dit ook alle critici van het kapitalisme? Hoe zit het met infiltratiepraktijken? Wat met de politieke (?) opstelling van de rijkswacht? Waarom zwaardere wapens eisen als hiermee onschuldigen worden doodgeschoten? Als Bernaert pleit voor reorganisatie, kan hij nog wel gelijk hebben ook. De vraag is dan wel in welke richting. Hierover mag grondig nagedacht worden. Overigens kwam het internationale aspect (hoe zit het in het buitenland?) uit deze lezing maar matig naar voren. Volgende keer hierover ook wat meer, graag.

Pepter Pan

Evolutie van de getalsterkte bij de rijkswacht	
1830	1 100
1940	8 400
1946	12 000
1975	18 000

(het laatste cijfer is theoretisch maximum, in praktijk ongeveer 16000!)

Je kan nooit met teveel mensen werken om elke week Veto in elkaar te knutselen. Zo zoeken we nog altijd iemand die elke maandagavond een uurtje vrij maakt om onze Agenda op te stellen. Zoals alles bij Veto is dat gratis werk, maar wij verzekeren je wel een toffe werksfeer.

Leeftijdistributie

En lapsus van Jan Drijvers, afgestudeerde communicatiewetenschappen bij het vormen van het hierboven staande twintigletterwoord, kostte hem een derde overwinning in de IQ-kwis.

Reeds drie weken zijn Jan Drijvers en Jan De Wilde (musikologie en filosofie) te bewonderen in de wekelijkse IQ-kwis. Hierbij blonk Jan De Wilde uit in de zgn. kennisvragen terwijl Jan Drijvers met sukses de puzzelvragen voor zijn rekening nam.

Bij de derde poging afgelopen dinsdag moesten ze door een ultieme flater echter de duimen leggen tegen de tegenstanders.

Jan Drijvers: "We zijn reeds in augustus '83 geselecteerd geweest uit meer dan 150 koppels. Als selectieproef moesten we binnen het uur 100 IQ-vragen oplossen. De geslaagden werden nadien uitgenodigd voor een gesprek. In april '84 kregen we toen bericht dat we de maand daarop zouden mogen meedoen aan de opnamen. Ondanks de naderende examens, zijn Jan en ik dan in allerijl de beruchte twintigletterwoorden begonnen te blokken, 1250 in aantal."

"Jan De Wilde nam alle woorden met een v en een w erin voor zijn rekening (700) terwijl ik de resterende 550 blokte en ook duchtig oefende op het schuifraam. Om die 550 woorden

in mijn hoofd te krijgen had ik een soort klasseringssysteem uitgedokterd."

Leeftijdistributie?

Per avond werden er twee spelletjes gespeeld. Zonder al te veel problemen vonden de twee Jannen bij hun eerste spel het twintigletterwoord "Levensbizarheid", ook al door het feit dat ze zoveel seconden bijeen speelden. Jan Drijvers: "Drie facetten spelen mee: handigheid, reaktiesnelheid en tactiek, alhoewel op de hele formule geen optimale strategie kan geplakt worden." Ook het tweede woord "rivierarrondissement" was geen probleem.

In hun derde spel echter hadden ze slechts 15 seconden voorsprong op de tegenstanders. Was het door de spanning of door verstrooidheid, maar Jan maakte bij het schuiven een fout door leeftijd met twee t's te spelen waardoor de laatste t van 'distributie' niet meer beschikbaar was.

Hierdoor verloren ze letterlijk kostbare seconden. Jan: "Op één minuut hebben we daar 90 000 BF verloren, want hadden we gewonnen, dan stonden we op +135 000 en nu kregen we maar 45 000 BF mee. Daar denk je achteraf wel aan als je in je bed ligt." Dus vanaf volgende week geen Leuvense Jannen meer. Of misschien toch, in Hoger-Lager?

Boekenbeurs in Antwerpen

Mens erger je niet

Boeken kan je zien als een commercieel product. En dat zijn ze ten dele ook. Maar een boek is tegelijkertijd een culturele manifestatie. In die zin kan je een boek vergelijken met een schilderij. Dat koop je ook niet zonder het rustig bekijken te hebben. En dit laatste aspect lijkt op de Boekenbeurs te Antwerpen zo goed als onmogelijk voor de ware bibliofiel.

De tweede dag van de boekenbeurs, vrijdag twee november, gingen wij eens poolshoogte nemen op dit spektakel. Gratis inkomkaartjes bespaarden ons een ellenlang aanschuiven aan de kassa. Maar binnen was het nauwelijks beter te noemen. Onder een zwoele warmte liep het vol dagjesmensen, jeugdgroepen, loltrappers en ander tijdverdrivend volk. Met andere woorden, de sfeer was er gezellig, zeker als je voor het binnenkomen nog eventjes aan de massa hete-handverkoopers had halt gehouden. Of ze gezelligheid op de ware boekenliefhebber weerslag had, viel eerder te ontkennen.

Boeken! Waar?

Eerste opvallende 'vernieuwing' was de afwezigheid van de meeste kranten. Bij vorige edities van deze boeken-

beurs stonden zowat alle dag- en weekbladen hun boekenbeurseditie aan de man en vrouw te brengen. Buiten De Morgen en Topics was er in de wijdsten verlen geen reguliere uitgave te bespeuren dit jaar. Zou de crisis dan toch werkelijk doorgebroken zijn?

Een vraag die door de standverkoopers misschien beter kan beantwoord worden. In elk geval was het een kwasi onbegonnen zaak ergens rustig een boekje in te kijken. De meeste stands zagen zwart van het volk. Deze volksoort-leek te kunnen gerekend worden tot de orde der bladbezoekers. Want hoewel de boeken dus ruim beduimd werden, liep de grote massa der aanwezigen toch zonder gekocht goed rond. Ofwel vonden zij net als ons geen ruimte meer om rustig een boekenstandje door te nemen? Met enige goodwill kon je vermoeden dat achter sommige rijen volk interessante boeken lagen.

Literatuur

Uit de cijfers van vroegere boekenbeursen bleek dat het publiek steeds meer zijn aandacht zou verleggen naar de bestsellers. Eksperimenteren met literatuur is dus uit den boze. Gezien het inleveringsklimaat ook niet onlogisch, tenzij voor de echte boekenwurm. In die zin waren het vooral de stands met gevaloriseerde wetenschappelijke, stripverhalen en populaire Berkhoffliteratuur die de meeste

aandacht kregen.

Na een kort uurtje kwamen wij dan ook mee naar buitengedreven met de massastroom. Ondertussen hadden wij vele mooie boeken vanop afstand gezien. Het mooie weer permitteerde ons ook nog de dichtsbijzinde 'ordinaire' boekhandel op te zoeken, alwaar wij rustig de meesterwerken der literatuur inkeken. En dit herinnerde ons aan het wijze gezegde: "Ga niet ver weg zoeken wat je vlakbij ook kan vinden." Voor de financiers overigens ook geen slechte raad. Dan toch maar weer tot volgend jaar in Antwerpen?

Aantal bezoekers

Dit laatste zullen velen immers toch opnieuw doen. De boekenbeurs blijft immers een publiektrekker. Dit jaar kwamen er in totaal 125.000 bezoekers naar het spektakel kijken. Vorig jaar waren dit er wel 139.000, maar toen was de beurs ook meer dagen open. Het gemiddelde van 11.000 per dag was immers wel een rekordcijfer, met een absolute piek op 2 november: 18.000 koop- en vooral kijklustigen. Was onze redakteur maar op een andere dag gegaan?

TBC

VETOS GROTE BOEKENEDITIE

EPO: het enfant terrible in de uitgeverwereld

Als er één uitgeverij de krantenkoppen gehaald heeft in 1984, dan is het EPO geweest. Het geld van de CVP en Dossier Colruyt gaven in het voorjaar aanleiding tot heel wat animositeit. 'Operatie Staatsveiligheid' baarde minder grote koppen, maar is een absolute must voor eenieder die inzake Westland New Post licht wil zien in die mysterieuze betrokkenheid van de Belgische Staatsveiligheid in extreemrechtse groepen van dit land. Deze boeken zijn een condensatie van het recept dat EPO thans hanteert tegen de crisis in de uitgeverwereld: actuele, hete hangijzers worden aangepakt via een vlotte journalistiek, waarbij onthullend nieuw materiaal wordt aangebracht. EPO is thans een rijpe vrucht, afkomstig uit de AMADA-boom in de 70-er jaren.

In het oog springen: de arbeidersbeweging en alles wat te maken heeft met politiediensten en dergelijke. Ook zijn er een aantal wetenschappelijke publikaties. Toen Manteau in 1978 overgekocht werd door Elsevier en zich daar een reorganisatie voltrok, hebben wij van Manteau het concept van de dossierreeks kunnen overnemen.

Het concept bestaat erin dat actuele, hete hangijzers worden aangepakt, waarbij heel wat nieuw materiaal wordt aangebracht. 'De 200 rijkste families' van De Preter is met zijn 20.000 verkochte exemplaren de grootste bestseller voor EPO.

Anderen thema's in de dossierreeks waren onder meer de CVP-staat, illegale wapenhandel, extreem-rechts en de staat, racisme, inleveren enz. 'Het geld van de CVP', 'Operatie Staatsveiligheid' en 'De dag na de Bom' zijn de jongste titels uit die reeks. Vaak worden bepaalde thema's gekozen binnen de uitgeverij en worden hieromtrent auteurs gezocht. Een boek over het katoliek onderwijs in Vlaanderen, dat in het voorjaar van 1985 zal verschijnen, is op die manier tot stand gekomen.

Wetsboeken

Naast de dossierreeks zijn er de zogenaamde wetsboeken. Als daar zijn bijvoorbeeld 'Je rechten als werkloze', of ook nog je rechten als vreemdeling, als alleenstaande vrouw, tegenover de advocaat, van samenwoners, van huurders enz. Het is een concept dat uitgewerkt is in samenwerking met de Wetswinkels, al wordt hiervoor ook wel eens samengewerkt met andere organisaties.

'Je rechten als vreemdeling' bijvoorbeeld is in samenwerking met het Onthaalcentrum voor Gastarbeiders uit Brussel tot stand gekomen. Het is de bedoeling van deze wetsboeken om de mensen in een zeer eenvoudige taal hun rechten te leren kennen en op die manier de zwakkeren te helpen. Als we bijvoorbeeld binnenkort 'Je rechten bij ontslag' zullen uitbrengen, is dat natuurlijk in de eerste plaats om diegenen die ontslagen worden te helpen, en niet de patroon de gemak-

kelijkste manieren bij te brengen om iemand te kunnen ontslaan.

We geven ook heel wat boeken uit die afkomstig zijn vanuit de schoot van de arbeidersbeweging, en in de eerste plaats ook voor haar bedoeld zijn. 'Onkruid op een scheepswert' van Karel Heirebaut handelt over wantoestanden op de Boelwarte Temse en op die werf alleen al hebben we er meer dan 400 exemplaren van verkocht.

Ook het 'Dossier-Colruyt' is zeer goed verkocht aan mensen die te maken hebben met de warenhuissector. Binnenkort is er een schrijfsel van de Culturele Centrale van het ABVV: 'In de mijn is iedereen zwart', en ook volgt er ong een boek over de 'Septembertakingen van het overheidspersoneel in 1983'.

Naast de arbeiderswereld is ook het thema der politiediensten, de versterking van de staat en dergelijke een steeds terugkerend item in onze uitgeverij. Het boek van Faligot over Noord-Ierland, 'Geheim oorlog in Europa', geeft bijvoorbeeld aan hoe geheimde diensten van de NATO zich steeds meer richten op de binnenlandse vijand, dan op de externe kommunistische agressie waarvoor deze alliantie bedoeld was. Het boek van François Raes over de Rijkswacht is zeer goed verkocht in krantenkiosken rond rijkswachtkazernes... Binnenkort geven we ook een boek uit waarin geschetst wordt hoe Leopold II op het einde van vorige eeuw in Congo-Vrijsstaat heeft huisgehouden...

Wetenschappelijk werk

Daarnaast is er ook ruimte voor het wetenschappelijk werk. We hebben filosofische werken van Kruthoff en Böhm, en af en toe drukken wij zelfs doktoraten. 'Onmacht der verdeeldheid onder de katholieken vóór de 2de wereldoorlog' is daar een voorbeeld van. Het is een boek waarin op treffende manier de twijfel onder de katholieken wordt geschetst, tussen fascisme en democratie, vóór de tweede wereldoorlog.

Schoorvoetend zet EPO ook de eerste stappen op het vlak van de literatuur. We hebben nu 'Hete zeprikels' van A. Roels. Het is de

sociaal-geëngedeerde richting binnen de literatuur die wij zoeken, en in dit geval komt het thema aan bod van een arbeidersgezin op vakantie, waarbij de compensatiedrag speelt ten aanzien van het uiterst monotone werk.

Ten onrechte zegt men dat het politieke boek dood is. Het feit dat ons klassiek sociaal-bewogen publiek in zake koopkracht erg onder de crisis heeft te lijden, trachten wij op te vangen door ons distributienet steeds te verruimen. Zo liggen onze boeken thans zowel in supermarkten als in krantenkiosken en zijn er een aantal titels die zeer goed lopen in Nederland. Wij trachten de boeken aan een menselijke prijs te brengen, en proberen de informatie zo leesbaar mogelijk en tegelijk deskundig, 'keihard' als het ware, te presenteren.

We hebben van onze drie doelstellingen, die wij in 1978 hebben opgesteld, nog geen jota moeten inleveren, ten einde ons recht te houden. Deze drie doelstellingen waren: 'we zijn voor vrede en tege oorlog', 'wij zijn voor democratie en tegen afbraak van democratische rechten', 'we zijn voor sociale vooruitgang en tegen inleveringspolitiek'.

EPO onderhoudt goede banden met de aktiewereld in Vlaanderen. Recent was er bijvoorbeeld het boek rond Nicaragua, dat een samenwerking was met SAGO. Ook voor het komende boek rond Apartheid is samengewerkt met aktiegroepen die rond dat thema werken... We hebben zelfs sinds een tijd een franstalige poort in huis, wat ons toelaat ook origineel Franse werken uit te geven en vice versa te vertalen.

De boekenbeurs is voor elke uitgever zeer belangrijk, denk ik. Gedurende de veertiendaagse wordt er rond het boek een zeer gunstige stemming gekreërd. Kranten maken boekenbijlagen, de televisie spreekt er dagelijks over, er zijn ter plekke meerdere spreekbeurten... Dat gunstig klimaat werkt ongetwijfeld ook in het voordeel van de onafhankelijke boekenwinkels, die ten tijde van de Boekenbeurs ook steeds meer verkopen dan anders... aldus Patrick Van Buyten van EPO.

Luc Vanheerentals

Mediaboek

Bij de Stichting Burgerschapskunde (Nederlands Centrum voor Politieke Vorming) verscheen in april van dit jaar het Mediaboek. Uitgangspunt is de vraag hoe je gebruik kan maken van de pers. Dat een grote nood aan dergelijk boek bestond blijkt uit het feit dat nog dit jaar een tweede druk verscheen (in juli).

Het boek geeft een overzicht van de perswerking in Nederland. Hoe wordt nieuws gemaakt? Wat is nieuws? Hoe stel je een persbericht op en wat met foto's aanvangen? Allemaal vragen waarop een antwoord wordt gegeven. Met betrekking tot de eerste vraag kan alvast vermeld worden dat zeker één klickeballonnetje doorkrikt wordt. Een journalist 'zoekt' door de band genomen geen nieuws. Meestal wordt de omgekeerde weg, die van de deskundigheid, gevolgd. Vandaar de aandacht voor het belang van (goede) contacten met de pers en het eigen initiatief terzake.

BOEKEN

In het boek is ook een beknopt, maar inderdaad overzicht van het nederlandse perswereldje (voornamelijk de publikaties) opgenomen. Opvallend is daarbij dat volgens de auteurs de echte alternatieve niet te vinden zijn bij de grote bladen. Opiniebladen zoals Vrij Nederland en HP (Haagse Post), die het hier bij een bepaald publiek goed doen, worden hierbij niet uit de weg gegaan. Een voorbeeld: "Vrij Nederland geniet vooral bekendheid door haar onthullingen... en door de bijlagen, waarin vaak leesbare en diepgaande onderzoeken van het alledaagse leven of doorvrochten analyses van de prijs van het aardgas en arbeidsijdverkortingen verschijnen. De achtergrondreportages over brandend kwesties geven overigens vaak eerder een kijkje in de keuken, dan dat men te weten komt waarom het eten aanbrandt." (p. 19)

Zeker een interessant boekje voor wie zich engageert binnen een vereniging, te meer daar achteraan ook een lijst is opgenomen met allerlei nederlandse aktiegroepen gerangschikt volgens onderwerp. Leuke contactmogelijkheden dachten we.

BOON, Gerard & BRANTS, Kees, *Mediaboek. Hoe krijg je toegang tot de Media, Stichting Burgerschapskunde*. Bestellen op postbus 349, 2300 AH Leiden.

In 1975 gestart als een drukkerij die heel wat werk verzette voor kleinere aktiegroepen en ook wel eens eigen brochuurtjes op de markt bracht, is men vanaf 1978 als een echte uitgeverij boeken gaan produceren. Anno 1984 heeft EPO reeds circa 130 titels op de markt, die gemiddeld 1500 à 3000 exemplaren verkopen. Men staat op dit ogenblik onafhankelijk tegenover de PVDA (de vroegere AMADA) en men verwacht hiervoor naar boeken over anarchisme en auteurs als René Haquin van Le Soir (cfr. Operatie Staatsveiligheid) die zeker niet in een maatschappelijk te plaatsen is. Met Patrick Van Buyten overliepen we de lopende EPO-projecten

Dossier-reeks

"Je hebt twee verschillende reeksen boeken lopen, namelijk de dossierreeks en de wetsboeken. Daarnaast zijn er nog heel wat boeken buiten reeks, waarvan er vooral twee thema's

Begin november is er traditioneel de Antwerpse boekenbeurs. De uitgevers hebben hun expositieruimtes afgehuurd, ingericht, de nieuwe boeken dik in de verf gezet en verwelkomen de bezoekers. Het zal weer een massale opkomst worden, ook een traditie overigens, al zijn er in deze krisistijd niet meer zo veel blauwe brieven beschikbaar voor 'het boek'. Het boek als bedrijf, maar ook als een bedrijf in krisistijd. Over de boekenbeurs zelf leest u in een ander artikel meer. Hier willen we wat dieper ingaan op het lezen zelf.

In deze economisch zwakke tijden dreigt het literaire aspect uit het oog te worden verloren. Enkele jaren geleden had men het over de overrompeling door kookboeken, doe-het-zelf-kursussen en aanverwante 'literatuur'. Waarschuwingen tegen dit fenomeen — 'strips maken de lezer lui' en gelijkaardige uitspraken — waren niet uit de lucht. De nadruk in die discussie lag vooral op de vraag wat literatuur is, en meer nog, wat 'echte' of 'grote' literatuur wel kon zijn. De lezer van zijn kant werd hooguit vanuit economische hoek bekeken. Zijn inbreng bleef beperkt tot het financiële.

Een moeilijk punt zoals we reeds hoger aanstipten, want wie heeft er nog geld voor boeken? Dit laatste is vaak een makkelijke uitvlucht. Boeken zijn altijd 'te duur' geweest als men bijvoorbeeld de reacties van studenten tijdens kolleges of praktika mag geloven.

Wie leest er nog?

En hiermee zijn we nog niet aan het einde van ons latijn. Boeken worden alsnar beknopter. Een parallel met de huidige trends in de krantensektor (onder invloed van het 24-uur experiment) is wel te trekken. Honderd bladzijden leesvoer worden al gauw voor een roman aanzien, een verzuiving van Claus bij zijn zoveelste lauwering. En als men om de trein een roman als 'De Toverberg' van Thomas Mann leest, hoor je rondom u gedempte opmerkingen over de kwestie wie nu aan zo'n dik boek begint.

De fast-food mentaliteit drukt zich ook in de boekensektor — bij het geestelijk voer — door. De lezer (of de schrijver?) is lui.

Welk effect heeft deze evolutie op het lezen, lezen is toch een vaardigheid als een ander en Übung macht den Meister. Wordt er nog wel gelezen? Een kleine rondvraag in mijn kennis-senkring neemt de twijfel rond deze vraag niet weg. Sterker nog, kan de lezer nog lezen? Schijnbaar een contradictio in terminis, maar er wordt reeds gefluisterd over de opkomst van een sekundair analfabetisme. In een tijd waar algemeen onderwijs voor iedereen verzekerd is (en kosteloos) zou je anders verwachten.

Vooraf het negeren van de geheugfuncties (toch een elementair aspect bij het lezen) speelt hierin een rol. En hiermee bedoelen we niet het herkennen en herinneren van letter- en woordbeelden. Het zogenaamde technische lezen verloopt meestal wel tamelijk vlot. De vraag is of dit 'lezen' in zijn volle omvang omvat.

Het begripen van langere gedachtenkonstrukties of het interpreteren van een geschreven tekst in het algemeen is een ander paar mouwen. Het zogenaamd tussen de regels lezen vraagt meer dan techniek alleen. Ook de discussie over het gebruik van moeilijke en zeldzame woorden sluit ten dele hierbij aan.

Het lezen gerelativeerd: de myt

Niet alle lezen is lezen

Dit voert ons dan ook tot de vraag wat lezen is. Een vraag die binnen voornoemde discussies veelal onbeantwoord blijft. Het wordt dus hoog tijd om de spots even van richting te veranderen. Een poging om door de bomen het bos nog te zien. Om misverstanden te vermijden willen we er wel even op wijzen dat we er niet van uitgaan dat er vroeger meer gelezen werd. Het is al te gemakkelijk te stellen

van kultuurchauvinisme. Eén van de weinige argumenten voor deze uitspraak is het verschil in ontstaanstijp van deze onderscheiden systemen. Om toch maar bij het begrip evolutie te blijven kunnen we stellen dat deze in grote lijnen verloopt van het concrete oppervlaktenivo (koncept) naar het klanknivo.

Het grote nadeel van de primitieve tekeningen is het gebrek aan eenduidigheid. Enkel een algemene idee (seme-

me) wordt uitgedrukt zonder gebruik te maken van de gesproken taal. Men kan zich dan ook de vraag stellen in hoeverre er sprake is van communicatie.

Een gelijkaardig probleem vinden we terug bij de zogenaamde kindertekeningen. De 'kommunikatie' die hier onderkend wordt, overstijgt evenmin het niveau van de deductie, zoals onder meer dieptepsychologische scholen ze geïntroduceerd hebben.

Verder blijkt dat niet iedereen even begaafd is in tekenen, en het weergeven van abstracte begrippen ten slotte levert nog een bijkomende moeilijkheid op.

In andere schriftmethodes wordt de gesproken taal wel weer opgenomen, meer bepaald door het gebruik van symbolen die een bepaald woord 'verbeelden'. De zogenaamde pictogrammen en ideogrammen (deze laatste zijnde samenstellingen van pictogrammen) vormen in dit systeem de basis. Abstracte begrippen blijven evenwel een moeilijkheid. Vandaar de ontwikkeling van fonogrammen, tekens die niet enkel voor een semantisch doel gebruikt worden maar — zoals de naam het zegt — een fonetische waarde vertegenwoordigen.

Deze drie elementen, pictogrammen, ideogrammen en fonogrammen worden vervolgens in een rebus-systeem gebruikt. Een voorbeeld hiervan is het Chinese schrift. Geen economisch systeem daar vele duizenden tekens moeten geleerd worden. Dit laatste vormt dan ook het grootste bezwaar bij dit systeem.

Aan deze kritiek wordt in het Japanse schrift gedeeltelijk tegemoet gekomen. Het aantal tekens wordt door het gebruik van lettertekens gereduceerd. De grote sprong voorwaarts — zo we daarvoor mogen gewagen — is de overgang tot een alfabetisch systeem. Het aantal tekens slinkt nog meer (26 of 27 als we de Franse te meer rekenen). De abstractiegraad binnen dit systeem is zeer hoog evenals het verband tussen klank en teken.

dat TV of kostprijs van boeken verantwoordelijk zijn voor deze achteruitgang in leeskwaliiteit. Het drukker sociale leven en het tekort aan scholing maakten dat ook vroeger het lezen niet zo'n frequent beoefende bezigheid was.

Nogmaals, wat is lezen? De mens heeft steeds getracht om de gesproken taal op een of andere manier over de beperkingen van tijden en ruimte heen te helpen. Een aangewezen manier lijkt dan ook het vastleggen in de ruimte, zoals de tijd op zich ook (begrijpbaar is geworden door een ruimtelijke weergave, i.c. de stand van de klok-wijzers.

Dit zijn natuurlijk beschouwingen post hoc. De verlichting in een geschreven woord is de ideale manier om de taal te vangen. Hierdoor dacht men de communicatie vlotter te kunnen laten verlopen. De geschiedenis leert ons dat dit niet het geval is. De spraakverwarring is er, mogelijks nog op vooruitgegaan.

Hiervoor zijn vele oorzaken aan te stippen. Het is niet onze bedoeling uitsluitend te geven over deze problematiek. Wel beogen we enige aandacht voor de moeilijkheden inherent aan de oplossingsmethode, het grafisch stokeren van de taal.

Evolutie?

Doorheen de tijd en door verschillende culturen zijn allerlei schrijfwijzen ontwikkeld. Gaande van primitieve grottekeningen tot het huidige letterschrift. Daartussen zijn nog tal van andere schrijfwijzen te onderscheiden. In zekere zin zouden we kunnen spreken van een evolutie. Al zijn we met die opmerking niet vrij te pleiten

De tijd van de hagiografieën leek wel voor goed voorbij. Helaas is er nu weer een ongenueenheidslofde op de markt gekomen. Deze keer niet van een heilige, maar van een succesvol politiek figuur: Van Miert. In het kader van zijn personen-kultus of niet, maar het boek kreeg alleszins de titel mee: Karel Van Miert — hernieuwer of briljante overgangsfiguur?

Op de gebreken van het boek komen we verderop terug. Inhoudelijk vertelt het boek de evolutie van de SP sinds ongeveer 1977. Op dat ogenblik was de SP bijna op sterven na dood. Rekening houdend met de huidige verkiezingsresultaten lijkt hierin een zekere verandering te zijn gekomen.

BOEKEN

Waarom zou dit liggen? De schrijver van het boek legt een deel der oorzaken bij Van Miert, die de partij nieuwe stimulansen zou gegeven hebben. Hierbij wordt wel over het hoofd gezien dat het sukses van de SP vooral opdoek na het verlaten der regering. In krisisperiodes is het regeren vaak niet lonend kwa stemmen. Maar goed.

Een steenbok

Onder bovenstaande hoofding staat een kleine biografie. Van Miert kwam uit katholieke huize. Overigens staat hij daar in het huidige socialisme niet meer alleen mee. Denken wij maar aan Ulburghs, Spitaels en Goossens. Volgens schrijver Beets kenmerkt Van Miert zich door een directe en ongekompliceerde stijl, hoewel ver verwijderd van het bulldersocialisme van zijn voorgangers (onder meer Jos Van Eynde). "Was Van Eynde een bison, dan is Van Miert Bambi tussen de wolven". Verder vernemen wij alles over zijn lievelingskranten, zijn sportieve escapades en aanverwanten. Tevens wordt Van Miert gekarakteriseerd als een echte volksjongen. Zijn ouders waren overigens landbouwers.

Van Miert: overga

Na een zekere loopbaan in de Europese instanties, komt Van Miert op 27 juni 1977 bijna totaal onverwacht aan het hoofd van de SP. Zijn grote promotoren waren Frank Van Acker en Willy Claes. De jeugdige voorzitter had het in het begin vrij moeilijk zich te doen aanvaarden. Vooral bij de ouderen wierp zijn benoeming nog lange tijd oprispingen op. Sommigen zagen hem ook als een "pion van Cools". In elk geval verdedigt hij een soort socialisme van het Noorden (Zweden, Nederland,...), gericht op een pragmatische en minder ideologische benadering.

Kommunautair

De BSP was enige tijd de enige overblijvende nationale partij. Sinds de komst van Van Miert wilden de Vlamingen echter minder afhankelijk gaan werken van de Franstaligen. Volgens Van Miert kan men vanuit een

verschillende kommunautaire benadering toch nog een gemeenschappelijk arbeidersideaal nastreven. Vanuit Vlaamse zijde werd dan ook een herstructurering van de partij aangevraagd. Een werkgroep startte met voorbereidingen, maar langs Franstalige zijde heeft men een snelle breuk bewerkstelligd. Glinne en andere ezame predikers konden een radikaal sering niet tegenhouden.

Tegelijkertijd betachtte de partij een grotere openheid naar de 'niet-partijgebonden progressieveling'. In wat door de oudere garde ook niet dank wordt afgenomen, zeker om tegelijkertijd aan de structuur van partij werd getornd. De farce m Vermeulen, doorbraakvoorzitter v de jongsocialisten voor korte tijds versnelde het denken over deze problematiek. Ondertussen is de schrijver al zover om over de "vermierting" v de partij te praten.

Buiten zijn STELLA gekend om zijn verse belegde broodjes en verse soep

Café
IN DE COMMERCE

H. Hooverplein 16 22.55.78 3000 LEUVEN

ADVERTENTIE

Van links naar rechts: Jan Goorden, schrijver Jerry Beets en Karel Van Miert

te van een essentiële vaardigheid

BOEKENBEURS:

MEER EEN DAGJE UIT

Ekonomisch principe als maatstaf

In een economisch gerichte maatschappij als de onze geniet zo'n 'eenvoudig' systeem vanzelfsprekend de hoogste waardering. Dat ons sys-

teem niet zomaar het eenvoudigste is blijkt uit het fenomeen dyslexie, een storing in het leesproces waarbij soms helemaal niet tot lezen wordt gekomen.

In landen waar hogergenoemde 'primitieve' schrijfwijzen aangeleerd wor-

den blijkt dit fenomeen zich bijna niet voor te doen. Alle systemen hebben

blijkbaar hun specifieke nadelen. Trouwens, de idee leeft dat door 'remedial teaching' heel wat van deze problematiek verholpen kan worden en dat iedereen zodoende tot lezen kan komen. Er bestaat toch overal een oplossing voor nietwaar?

Als we dit laatste aannemen dan kunnen we stellen dat de meeste mensen dan ook in staat zijn om een tekst te lezen en de inhoud ervan nadien vrij akkuraat weer te geven. Kaartlezen of tabellen interpreteren evenals bijvoorbeeld het plan van een huis 'lezen' blijken een moeilijker zaak. Eén van de meest concrete dagdagelijkse voorbeelden is de nieuwe treingids die menigen zoveel kopbrekers bezorgt.

Bij dit alles spreken we nog niet van het 'bekijken' en interpreteren van bijvoorbeeld een schilderij. Dat wordt overgelaten aan 'specialisten' want esthetica en daarmee samenhangende 'normen' zijn voor de leek te vaarlijk en als zodanig verboden terrain.

Afhankelijkheid

Hiermee zijn we bij de essentie 'anbeland. Lezen is binnen elk denkbaar systeem afhankelijk van normen en regels. Zo lijkt het althans. Voor het technische lezen is dit in grote mate het geval. Dit is dan ook datgene wat we op de school leren. Een vaardigheid die weliswaar de basis vormt van alle lezen maar er niet mee gelijk te stellen is.

Lezen is echter meer dan decoderen

van teken(ing)en. Voor het creatieve denken van elke dag zoals het onderzoek in een telefoonboek, op een kaart, het lezen van een roman, zijn geen vaste regels of normen voorradig. De spijtige konsekwentie hiervan is dat men dan zijn verantwoordelijkheid niet in een anders handen kan leggen.

Zou dit geen (bijkomende) reden zijn van het dalende lezerspeil? De scholen staan hier in ieder geval voor een verantwoordelijkheid: doorgaan met het eenzijdig, afstompend technisch lesonderwijs of aandacht besteden aan het creatieve en tegelijkertijd aan het transkulturele. Want bepaalde aspecten van het lezen hebben wij uit het oog verloren, maar leven nog in andere culturen. Het is overigens opvallend dat de Steinerpedagogiek dit al jaren begrepen heeft. Zij vertrekken in hun lesonderwijs niet van de abstracte letter of het globale woord. Via de concrete vormgeving (tekening) komen zij bij dit eindstation. Een natuurlijke weg?

Dat deze non-vaardigheid ook aan deze uniek welig bloeit (blijkt onder meer uit de wijze waarop (volgens onze ervaring) Veto gelezen wordt. Geeds verscheidene jaren wordt gepoed rond allerlei thema's een polemische boom op te zetten om het met de woorden van TBC te zeggen. Het artikel over het BRT-taalgebruik (zie Veto 6, p. 2) is in dit verband een recent voorbeeld. Uit reacties die wij in de wandelgangen opvangen blijkt dat dergelijke artikelen 'gelezen' worden maar daarna naast zich neergelegd. Buiten enkele vrijblijvende reacties heeft dit niet de minste gevolgen. De afstand van het lezen naar de pen blijkt groot. Het kan natuurlijk ook op onze verwoording afgeschoven worden, maar is dat geen goedkoop argument?

Dirk De Naegel

Rokende colts en liters indianenbloed

In september werd aan het departement Kommunikatiewetenschappen een tesis neergelegd over het beeld van de Noord-Amerikaanse Indianen in de realistische westernstrip. Uiteraard krijgen jullie daar een kritische beschouwing van opgediend. Omdat een pioniersreeks als Jerry Spring daar volkomen over het hoofd gezien werd, wordt hier als toemaatje een korte bespreking van *Het duel* aangeboden. De rekening komt straks wel...

Joseph Gillain, beter bekend als Jijé was één van de peetvaders van de West-Europese strip. Naast enkele klassieke biografen, drukte hij zijn stempel op series als *Blondie en Binkie*, *Jan Kordaat*, *Tanguy en Laverdure*... Hielp Franquin, Morris en Will hun eerste pasjes op stripgebied zetten, bevuchtte Giraud, de tekenaar van Blueberry en ga zo maar door. Voor het Jerry Spring album "Het duel" werkte hij samen met Lob.

Oorspronkelijk wou Jijé Jerry Spring laten vallen en een nieuwe western opzetten, doch dit stuitte op verzet van Lob. Deze laatste vertelt hierover in een interview: "Het was toen de beste western strip. En ik vond het opwindend om een figuur die ik al bewonderde over te nemen. Het was ook interessant om te proberen Jerry Spring te vernieuwen door hem een wat ruwer en volwassener karakter te geven." (*Stripschrift*, nr. 101, juli 1977). En inderdaad, de hoofdfiguren en de verhalen werden realistischer van aard, maar vergeleken met huidige kanjers als Durango bleef het nogal braaf. Jerry Spring moet in dit avontuur een bloedbad voorkomen tussen twee heethoofden, elk van een verschillend ras. Zonder echt aan het moraliseren te slaan wordt op het einde toch een mooie boodschap doorgegeven, zoals dat toen hoorde.

Het onderzoek

De relatie rood-blank staat dus ook centraal in de tesis van *Trio Wendel*, die Blueberry, Buddy Longway, Comanche Jonathan Cartland, Delgalito en Kresses Indianen-reeks op een drieduidelijke wijze bestudeerde. Na een

narratieve analyse van één bepaald album uit elke serie, werden de andere albums op hun stereotyperingen bekeken en aan een historische analyse onderworpen. Bij deze laatste werden de verhalen op hun historische akkuraatheid getoetst. De auteur toont onder andere aan dat de Navajo's nooit in het San Carlos reservaat hebben gezeten, zoals in Blueberry wordt beweerd. Ook werden de beroemde opperhoofden als Cochise en Vittorio van de Apachen naar de Navajo's overgeplaatst... Zulke foutjes gelden vaak ook voor andere series: in Cartland worden soms forten verkeerd gelokaliseerd.

Uit z'n analyse van de stereotyperingen trekt de auteur volgende eendeklusie: "De relatie tussen blanken Indianen is weinig positief, de verhalen draaien meestal rond een of ander conflict tussen beide rassen, waarbij de blanken doorgaans het agressiefste optreden, al zijn er ook slechte Indianen. De held kiest in dit conflict meestal de zijde van de onderdrukten, in casu de Indianen, hoewel dat soms enkel bij woorden blijft en door daden wordt tegengesproken. De reden van het conflict tussen Indianen en blanken is meestal gegeven, en de schuld ligt hier doorgaans bij het blanke systeem, al kan die schuld soms ook bij de Indianen of eenzijdig bij bepaalde machtswellustige Indianenhaters gestuurd worden. Om de oplossing, het eindresultaat te bereiken rekenen de Indianen doorgaans op de hulp van de blanke held, die hen uit de problemen helpt. Dit is minder het geval in de 'Indianen'-strips, waar de hoofdfiguur zelf een Indiaan is, maar toch is ook hier blanke hulp, in de vorm van een Indiaan of een halfbloed met een blanke opvoeding, erg welkom." (blz. 157)

De tekortkomingen

In dit korte bestek kunnen wij uiteraard niet diep op deze eindverhandeling ingaan, maar aan de hand van een frappant voorbeeld zal toch enige gefundeerde kritiek worden gegeven. Je moet wel weten dat Trio voor zijn narratieve analyse zich baseerde op Bal, die zelf beïnvloed is door de theorieën van Hamon en Greimas. Alzo kwam hij vaak tot volgend besluit: Comanche van Hermann en Greg valt op alle vlakken tegen, omdat hier een eerder negatief beeld van de Indianen

wordt gepresenteerd. Al de andere westernreeksen waren merklijk beter.

Bij z'n narratieve analyse gebeurt een onderzoek naar de kwalificatie van de personages. Trio meent dat er in Comanche een duidelijke onderverdeling van de Indianen te bespeuren valt. "Zowel wat het aantal kwalificaties, als wat de aard van de kwalificaties betreft liggen ze ver beneden de score van de blanken." (blz. 98). Natuurlijk, want in zijn steekproef van personages is Trio niet representatief. Wat is er voorgevallen? hij heeft in zijn bestudeerde groep alleen goede blanken en allerlei Indianen opgenomen. Voor wie het wat concreter wil: het gaat hier over het album "Wanhoop en dood op de prairie". Welnu, in z'n steekproef naar de kwalificaties zitten alleen de mensen van de 'Drie Zessen'-ranch. Welke eigenlijk die Zessen zijn in hierdoor al veel positieve eigenschappen hebben. Maar waarom wordt de aartslechte-rik van een Doc Wetchn niet opgenomen in de poll, dit blank personage vervult nochtans een scharnierfunctie in het verhaal.

Bij de andere onderzoekspunten kan men steeds de vraag stellen of men alles wel kan herleiden tot dichotomische relaties: men bezit een kenmerk of niet, er is geen plaats voor schakeringen, nuances... Dit komt eigenlijk neer op het in vraag stellen van het analysemodel.

Aangehaald voorbeeld doet toch sterk het vermoeden rijzen dat de auteur — bewust of onbewust — gevonden heeft wat hij zou vinden.

Het persoonlijke standpunt speelt altijd een rol, wat sommigen over waardenvrijheid ook mogen beweren.

Nog een Spring

Om nog even terug te komen op Jerry Spring. Door een lelijke inkleuring is veel van het tekenwerk verloren gegaan; zo hebben de schaduwpartijen, waar Jijé handig mee kon omspringen, fel aan zeggingskracht ingeboet.

Ziezo, dat was het dan, binnenkort hopelijk iets over de revival van het ongekleurde beeldverhaal.

Pascal Lefèvre

Trio, W. *Het beeld van de Noord-Amerikaanse Indianen in de realistische westernstrip*. (165 blz., september 1984) Jijé en Lob, *Het duel*, uitgeverij Dupuis (46 blz., 116fr)

ngsfiguur?

Hoe dan ook, de SP zoekt opnieuw aansluiting bij actuele thema's en boort daarmee een nieuw publiek aan. Hetzelfde zou men proberen met de Morgen. Een progressieve krant met oog voor strijdpunten, maar zonder de belastende ideologische partijpartij. Binnen de SP bleef tegen dit initiatief echter veel weerstand bestaan. Eén van de redenen waarom De Morgen onvoldoende startkapitaal kreeg om echt tot een behoorlijke krant uit te groeien, ondanks enkele frisse klanken.

Verjonging

Als strijdpunt kwam de partij aan te dragen met de werkloosheid. Daarvoor werd een soortement Plan van de Arbeid ontwikkeld. Dit zou een 250.000 nieuwe banen opleveren. Ook grondbeleid, gezondheidszorg en onderwijs kwamen opnieuw aan de orde. Hetzelfde kan gezegd worden in verband met de rakettenwestie. Hier waren de socialisten in eerste instantie niet per se tegen raketten, afhankelijk van de globale wereldsituatie. Van Miert moest binnen zijn partij enkele nederlagen inkasseren. Op het vlak van het Zairebeleid was de stemmingheid groter. Het corrupte Mobutu-regime werd in vraag gesteld. Moest het Belgisch Afrika-beleid niet meer aandacht hebben voor andere landen en vooral voor de echte noodlijdenden: de bevolking?

Een ander heft er volgens de schrijver toe geleid dat de SP steeds meer een partij voor jonge intellectuelen is geworden. Een partij die steeds nieuwe actuele punten moet vinden en steeds minder een echte arbeiderspartij is. In zekere zin lijkt dit imago toch wel aan te spreken bij de kiezer. Tegelijkertijd werd het hele SP-kader volzet door jonge krachten. Daarbij komt ook de vrouw (o.a. Galles) nu binnen de partij meer aan haar trekken.

Onduidelijkheid

Overigens besteedt dit boek minstens evenveel aandacht aan al die andere

figuren (Toback, Willockx, Claes, Vanden Bossche, De Batselier,...), zodat de precieze betekenis van een Van Miert niet zo duidelijk naar voor komt. Is hij de man die een beweging aanzwengelt of een manifestatie van een algemene tendens binnen de partij?

Van Mierts juiste positie zou dus beter geportretteerd kunnen worden. Bovendien had een iets kritischer benadering ook wel gekund. Dat bijvoorbeeld de kommunautariseren niet helemaal zonder risico's is, bewijst de huidige discussie binnen de socialistische beweging. Op die manier bemoeilijkt zij zelf een eventuele regeringsdeelname, los van andere strijdpunten.

Men kan zich ook afvragen of Van Mierts reactie ten opzichte van Hap-part (zelf niet meer meedoen aan bepaalde vergaderingen) niet meer nadan voordelig is. Maar goed, dit boek stopt in 1983.

Ook de methodiek van het boek kan betreurd worden. Het grootste deel van de bladzijden wordt gevuld met aanhalingen uit kranten en documenten. Hierdoor worden minder essentiële zaken soms overbelicht en belangrijker dingen over het hoofd gezien, wegens gebrek aan "officiële" teksten.

Dergelijke afstandelijkheid van de schrijver helpt de lezer niet altijd vooruit. Ook de deling van de verschillende problematieken kan in vraag gesteld worden. De kronologische behandeling van rakettenwestie, Zaire-problematiek e.d. geeft een duidelijk inzicht in de evolutie per tematiek. Maar zij bemoeilijkt een blik op de totale omgeving van het ogenblik.

Tenslotte blijft het de vraag wie enig baat heeft bij een dergelijke personen-kultus, temeer daar Van Mierts partij onzes inziens toch een zekere invloed heeft ondergaan van de "groene beweging". Over de verwantheit kwa tematieken wordt hier nergens met één woord gerept (raketten, werkloosheid,...).

Alles bij elkaar dus voer voor de fanclub, hoewel het boek als gevalueerd introductiewerk toch enige funktie kan hebben.

TBC

Jerry Beets, Karel Van Miert, *Hemanciver of briljante overgangsfiguur*. Kluwer, Antwerpen, 1983, 124 blz.

Zo'n honderd jaar geleden deed zich een crisis voor die leidde tot de eerste wereldoorlog. De crisis van de jaren dertig mondde uit in de tweede wereldoorlog. Staan wij op de vooravond van een derde? Veel zal afhangen van hoe men op dit ogenblik sleutelt aan de economie. Dat is zowat de basis waarop Rudolf Boehm, professor te Gent, zijn economische denken heeft ontwikkeld. Dit werd opgetekend en voor het nageslacht bewaard in het boek "Aan het einde van een tijdperk".

In feite bevat dit boek allemaal eerder geschreven stukken. Bijna alles werd reeds gepubliceerd in bladen als De Standaard, De Morgen, Cultuurleven, De Nieuwe en andere uitgaven. Dit betekent dat er nogal wat overlapping bestaat tussen de diverse teksten. Tussen deze teksten zitten ook nogal wat andere overdenkingen. Bepaalde artikeltjes gaan over de "krisis van de universiteit", de "sociale functie van de wijsbegeerte", "konflikt, geweld en foltering", "het afscheid van de seksualiteit", "de tragedie van de vakbeweging". Het merendeel der pagina's werd echter besteed aan een kritische economische gedachte.

Analyse

Boehm analyseert de huidige crisis. De huidige economische politiek wordt immers steeds meer verdedigd vanuit de motivatie "er is geen alternatief". En dat vindt Boehm bezwaarlijk een goede motivatie. Het is niet omdat men dadelijk een alternatief mist dat daarom het slechte goed wordt. Want volgens Boehm kan ook moeilijk staande gehouden worden dat het huidige economische bestel goed functioneert.

Indaard, onze wijze van economie bedrijven heeft na de tweede wereldoorlog rijkdom gebracht. De vraag is echter of één en ander niet ondanks onze economie heeft plaatsgerekend. Hiervoor haalt Boehm een aantal bevindingen en studies aan. Zo heeft onze traditionele economie slechts welvaart gebracht in een beperkt aantal landen. Deze welvaart werd in aanzienlijke mate verkregen door een toevoer van goedkope energie en een uitbuiting van de derde wereld. De traditionele economie heeft nooit enige oplossing gehad om het hele wereldprobleem te benaderen. Het dient overigens gezegd dat alle linkse regimes (zowel gematigd socialistisch als kommunistisch) in dezelfde economische principes denken. Immers, de verhoging van de produktie is overal de heilige koe. En die produktie zou dan vanzelf voor de hele wereldbevulling resultaat moeten afwerpen. Quod non, althans nu niet.

Produktie en behoefte

Die heilige koe lijkt dan ook eens in vraag te moeten worden gesteld. Boehm haalt immers studies aan die uitwijzen dat de groei van het economisch produkt per hoofd van de bevolking nauwelijks enige wijziging voor de konsument zelf heeft opgeleverd. De groei deed zich voor op het vlak van de produktiemiddelen terwijl er nauwelijks enige groei van konsumptieprodukten is geweest. Plastics en onguanceerd uitgedrukt komt het erop neer dat de doorsneemans zijn scharrelkip heeft vervangen door twee hamburgers per maaltijd. Voor deze verandering is wel een heel produktie-apparaat van hamburgers in het leven geroepen. Voor dit produktie-apparaat moeten dan ook heel wat bedrijven machines maken. En vandaar de groei van het economisch produkt.

Tegelijkertijd stelt Boehm nog een aantal andere punten van die traditionele economie in vraag. Want die economie houdt nauwelijks rekening met de echte behoeften van de mens. Wat wil de doorsnee-burger immers? Hij wil een verzekerde leventje, waarin zijn behoeften bevredigd worden. Bevrediging betekent dat men probeert op de meest rationele en goedkope manier aan de behoefte tegemoet te komen. Welnu, dat doet de traditionele economie nu juist niet. Een heel aantal basisbehoeften van de mens (bijvoorbeeld op sociaal-maatschappelijk vlak) worden door de economie

Ekonomie omwille van de ekonomie

al niet behartigd. Tegelijkertijd denkt de ekonomie er ook niet werkelijk aan de andere behoeften echt te bevredigen. Er worden produkten gemaakt in massakonsumentenverbruik, produkten die bewust de echte behoeften van de mens niet volledig willen oplossen. Want op dat ogenblik zou de ekonomie zichzelf te gronde richten. Men kan toch geen

BOEKEN

auto's maken die lang meegaan (hoevel dit theoretisch mogelijk is): beter is het een auto te maken die na vijf jaar versleten is. Overigens gaat de ekonomie behoeften perverten door nieuwe behoeften te creëren. Die snel versleten auto moet je immers bij voorkeur nog vroeger van de hand doen "omdat het modelletje nu eenmaal voorbijgestreefd is". Met andere woorden, de ekonomie omwille van de ekonomie.

Dit leidt overigens tot absurde situaties. Indien de lezer het toelaat gaan wij verder met hetzelfde voorbeeld, hoevel Boehm heelwat andere voorbeelden aanhaalt. Zo heeft de "heerschappij der auto" ertoe geleid dat het voor kinderen steeds gevaarlijker wordt in deze maatschappij. En dus kan moeder de vrouw nog moeilijker anders dan de kinderen met de auto naar school brengen. En dus komt moeder de vrouw ook een auto, want vader-de-noeste-werker (sorry voor het beeld, beste feministen) is met zijn auto naar het werk. En dus wordt het verkeer nog gevaarlijker.

Werkelegenheid

Tegelijkertijd heeft de ekonomie weinig oog voor het echte welzijn in deze wereld. Problemen als "milieu", "kwaliteit van het leven" worden ekonomisch niet vertaald. Voldoende produktie doet echter niet vanzelf het leven beter worden.

Ook de traditionele eis van volledige tewerkstelling wordt door Boehm bevestigd. De groei van de produktie zou er moeten zijn om de volledige tewerkstelling wer mogelijk te maken. Boehm stelt hiertegenover dat tewerkstelling geen doen op zich mag zijn. Tewerkstelling is slechts nodig in de mate dat zij dient om echt aan de behoeften te voldoen. Waarom immers twintig "scanners" bouwen als er met één ruim kan toegekomen worden? Het zou volgens Boehm logisch moeten zijn dat, naargelang d. behoefte beter bevredigd zouden zijn, er minder moet gewerkt worden. En dit geldt zeker ten opzichte van de tewerkstelling in bedrijven. Werk dat niets oplevert, kan niemand baten. En een tewerkstelling in dienst van de verspilling en daaruit voortvloeiende maatschappelijke verarming is zeker uit den boze. Er is overigens werk genoeg in onze maatschappij, maar binnen ons ekonomisch systeem worden de middelen niet opgebracht om ze te bekostigen, want het werk dat er wel is, is in strijd met het principe van de produktie om de produktie. Het gaat hier bijvoorbeeld om allerlei onderhouds- en herstellwerk, dat binnen de huidige ekonomie steeds meer gemarginaliseerd wordt. Niet voor niets wordt één en ander steeds meer in het zwart gedaan.

Alternatief

Boehm levert dus heel wat kritiek. Kritiek die zeker niet ongerechtvaardigd overkomt. Kritiek om de kritiek is echter zoets als produktie om de produktie. Heeft Boehm zelf een alternatief? Hij ontwikkelt in elk geval een vorm van alternatief.

Boehm is er trouwens van overtuigd dat het zoeken naar een dergelijk alternatief vanaf nu een echte noodzaak moet zijn. In het huidige ekonomische systeem zit instabiliteit immers ingebouwd. Zowel in het kapitalisme als in het marxisme. In het kapitalisme is men er lang in geslaagd de zogenaamde inwendige kontradikties tegen te gaan. De Westerse arbeider genoot immers mee van een relatieve welstand. Maar zoals gezegd, mede ten koste van een uitbuiting van anderen. Op zeer lange termijn blijft dit alles

zeker niet houdbaar. Nu de energie-kosten al beginnen op te lopen merkt men reeds een groei van het aantal "verpauperden" en opnieuw een uiteenlopen van de inkomsten. Bovendien wordt op lange termijn onze fundamentele gezondheid steeds meer bedreigd. Wil men revolutionaire toestanden vermijden, dan moet het kapitalisme zichzelf durven in vraag stellen. En niet alleen dit: het moet een oplossing vinden.

Ook de huidige manifestaties van het marxisme stellen de produktie om de produktie te veel centraal. Ook daar loopt men op lange termijn dus de ondergang van de mensheid tegemoet. En Boehm heeft het dan nog nauwelijks over de massale hoeveelheden geld die, omwille van de produktie, in de produktie van wapens worden gestoken. Zelfs zonder nieuwe produktie kan men ten allen kante de wereld meervoudig in zijn totaliteit vernielen.

Terug naar de behoeften

Het alternatief van Boehm stelt dan ook dat de produktie van investeringsgoederen alleen nog mag dienen om de industrie die gebruiksgoederen voortbrengt de nodige uitrusting te verschaffen. Deze uitrusting moet van lange levensduur zijn en moet het

mogelijk maken de werkelijke behoeften centraal te houden. Dat wil zeggen dat de konsumptiebehoeften op een duurzame wijze en op een redelijk kwaliteitspeil moeten bevredigd worden. De ondernemingen die investeringsgoederen produceren zullen op die manier wel inkrimpen op den duur. Maar het heeft dus geen zin nutteloze arbeid in stand te houden.

Boehm ziet dat een aantal behoeften van de mens ook op lange termijn kunnen bevredigd worden (goede meubels, huishoudtoestellen...). Niet alles is echter permanent bevredigbaar. Voeding is bijvoorbeeld een steeds terugkerende behoefte. Het is echter zinloos een ekonomie te creëren waar massa's geld geïnvesteerd wor-

den om daarna de tomaten (gekreëerd omwille van de nood aan hoge produktie) maar op de vuilnisbelt te gooien. De ekonomie moet dus maar naar behoefte creëren (plaatselijk) ofwel zijn produktie echt inschakelen in een wereldperspektief. De winsten die hier eventueel nog gemaakt worden, kunnen ook worden aangewend voor het noodzakelijke sociale werk.

Tegelijkertijd moet de onderhouds- en herstellindustrie weer in ere hersteld worden. Het is immers pertinent nodig "goede" produkten, die tijdelijk deficient zijn, te recycleren. Overigens moet de arbeidsetos op zich ook in een ander kader worden geplaatst. Als de ekonomie niet meer functioneert omwille van de ekonomie, maar in het kader van de behoeften, zal er toch minder loonarbeid moeten gepresteerd worden. De mensen moeten in dat geval steeds meer vatbaar gemaakt worden voor niet winstgevend, maar individueel en maatschappelijk nuttig werk. Boehm heeft één en ander ook nog verder uitgewerkt. Hij roept zelfs een hele procedure in het leven om de overschakeling van de huidige ekonomie naar de nieuwe mogelijk te maken. Deze eerder technische zaak kan de geïnteresseerde zelf lezen. Het hele boek is trouwens een aanrader. De voorzichtigheid is er niet omwille van de inhoud, maar eerder wegens de voorkomende herhalingen. Dit door het concept van het boek.

TBC

Rudolf Boehm, Aan het einde van een tijdperk, Het Wereldven. -r - EPO, Weesp-Berchem, 1984, 2 blz.

Zoals Weyel jaren terug reeds zei:

De mensen hebben geen leven meer

In de inleiding van zijn jongste boek wendt Watzlawick zich tot de 'oude' wereld, het konglomeraat van kulturen en subkulturen. Eén daarvan wordt specifiek in het vizier genomen. "De inwoners van dit rijk (de Oostenrijkse Hongaren, nvd) stonden dan ook niet alleen bekend om hun onvermogen om de meest eenvoudige problemen op een redelijke manier op te lossen, maar ook om hun vermogen om op de een of andere manier het onmogelijke te bereiken door vrijwel elk ingrijpen achterwege te laten". Een typeering van een levenswijze die ons doet de denken aan de wereld zoals Kafka hem schilderde.

deze redenering bij de naïeve term "geluk" als het einddoel van de menselijke strevingen. Wat dat "geluk" inhoudt en hoe het te bereiken valt, wordt en kan echter niet duidelijk omschreven worden.

Voor de meeste mensen zal dat ook geen zorg zijn. En hier ligt een dubbel probleem. Enerzijds is er het feit dat men niet meer nadenkend over zijn eigen leven en situatie, anderzijds overschrijft men met deze term onbewust de grenzen van de rationaliteit, de heilige koe waar het hele huis is op gebouwd.

Monokultuur

Nu is het eenieiders recht om zich geen bal aan te trekken van wat er rondom hem gebeurt, maar dan zitten we dichtbij datgene wat Ortega Y Gasset de "opstand der horden" heeft genoemd. De massa, die één van de meest typische aspecten van het menselijke zijn, namelijk het zichzelf overstijgen, negeert en zelfs verwerpt. Kortom er zich niet van bewust is en wil zijn. De faktor groei blijft in deze optiek enkel nog van toepassing op het suprahumaan niveau (bv. op technologisch vlak). De diversifikatie in enge

dium aanwezig te zijn. Onder meer in de vorm van de druk uit de grond opschietende fast-food-zaken met hun melige vleeswaren die kwa smaak enkel van elkaar te onderscheiden zijn door de toevoeging van verschillende kruiden en smaakstoffen.

Het grootste probleem bij dit alles is niet dat men 'import' consumeert (per slot van rekening betrekken de Russen ook graag uit Amerika, koopt China een telefooninstallatie in België en laat Frankrijk uranium verrijken in het reeds vermeld Rusland). Het overnemen van deze 'happy' mentaliteit neemt de vorm aan van een intellectueel neokolonialisme.

De welzijnsmarkt op zijn kop

Dat deze 'happiness', een goedkope vertaling van "geluk", niet zo vanzelfsprekend is, en hiermee zijn we weer bij het voorliggende boek beland, blijkt reeds uit de bijbelse metafoer van de verboden appel. Als alles goed gaat heeft het leven niets meer te bieden, valt er niets meer te beleven en...ligt de weg naar het ongeluk open. Dit is trouwens niet het enige beeld dat de auteur gebruikt, het boek staat vol van dergelijke gedachtenkonvulsies.

Deze gerichtheid op onenwicht, in zijn extreme vorm ongeluk, maakt de essentie van het boek uit. Dit is een feit dat lange tijd ontkennd werd en niet in het minst in de geestelijke gezondheidszorg waar men de "problemen" van de mensen ging — in het beste geval "helpen" — oplossen. Het boek vormt dan ook onrechtstreeks een zware kritiek op allerhande (al dan niet nep-)therapieën, welke — hoe kan het ook anders — veelal van Amerikaanse origine zijn. De 'huispsychiater' werd trouwens in dezelfde kritieken uitgevoerd.

In feite leert het boekje — als handleiding voor ongelukszoekers zoals de titel vermeldt — de kunst van het relativeren en het wat verder kijken dan het eigen ijk. Best leuk in een tijd van opgeschroefde problemen en avondvullende cafébesprekingen à la Woody Allen die nu steeds furore maken in het studentmilieu. Dat laatste zal dan wel te wijten zijn aan een vastgeroest imaginair-publieksyndroom.

Dirk De Naegel

Paul Watzlawick, *Geluk is ook niet alles. Een handleiding voor ongelukszoekers*. Deventer, Van Loghum Slaterus, 1983.

Hiermee zitten we dan onmiddellijk bij de essentie van het boek: het absurde in het menselijke leven. Men kan met de Engelse titel zeggen dat "het leven hopeloos is, maar niet ernstig". Een stelling die zeker niet in de markt ligt in de nieuwe wereld - Amerika dus - waar rationaliteit hoog in het vaandel staat geschreven, enkele uitzonderingen niet te na gesproken.

De wetenschappelijke vooruitgang en de daaruit voortvloeiende technische toepassingen (en vice versa) zijn voor de niet al te kritische geesten betekenisvol genoeg. Met betekenisvol bedoelen we dan een verrechtvaardiging van deze rationaliteit. Wanneer we nog dieper graven komen we in

BOEKEN

is dan ook vaak voor deze kritiek vatbaar.

Dat Ortega Y Gasset Amerika als schoolvoorbeeld neemt (en dit reeds in 1933) kan ons nu niet verwonderen. In die tijd lag dat wellicht anders. Verdergaand op deze redenering kan het ons evenmin verbazen dat Watzlawick geen voorbeeld in eigen land vond en noodgedwongen moest terugkeren naar het Habsburgse Oostenrijk.

Een tweede punt bij dit voorbeeld is dat de auteur niet enkel op zoek gaat naar een ander land, maar ook terugkeert naar een ander tijdvak. Al lachend wordt wel eens beweerd dat onder meer ons landje (een groot deel van W. Europa zit echter in hetzelfde schuitje) een bananenrepubliek is, onder invloed van Amerika. Hiermee zitten we pas goed op glad ijs. De invloed waarvan sprake betreft niet enkel de militaire "hulp" al willen sommigen zelfs dat niet zien. Een algemene nivelering tot een monokultuur blijkt in een vergevorderd sta-

Guatemala is ongetwijfeld één der gruwelijkste landen in Centraal-Amerika. Je kan er geen krantenbericht over lezen of men heeft het over ontvoeringen, massamoorden, folteringen enz... Wie heden ten dage een politiek boek over Guatemala onder ogen krijgt, mag zich aan niets anders verwachten.

BOEKEN

Rigoberta Menchú. Een bericht over Guatemala, dat recent werd uitgegeven door Kritak, tart terzake elke verbeelding. Het is een getuigenis van een katechiste, een bekende Indiaanse, dat werd opgetekend en literair bewerkt door Elisabeth Burgos-Debray, een bekende Venesolaanse etnologue. In het boek wordt de harmonieuze samenleving die het Indiaanse

Gruwelverhalen uit Guatemala

volk doorheen eeuwen heeft opgebouwd, uiterst scherp gecontrasteerd met de barbaarsheid van de blanke kolonialisten.

Het boek vertelt veel over de Indiaanse cultuur, alhoewel deze verhalen steeds vrij abrupt worden afgebroken met de melding dat "men de eigenheid van de cultuur wil verbergen en de geheimen eerbiedigen". "Meer kan ik over onze tradities en geheimen niet vertellen. Wij zwijgen omdat wij weten dat de blanke anders onze cultuur afneemt", aldus Rigoberta.

De informatie in het boek over de onderdrukkers is zeer concreet, nauwkeurig geobserveerd, maar het overstijgt te weinig dit subjectief nivo. Voor mensen die van Guatemala niets afweten had een inleiding, die de recente geschiedenis van dit land eens op een rijtje zet, zeker niet mistaan. De hoofdbrok van het boek handelt over het verzet, de keuze voor geweld, de keiharde, meedogenloze repressie

vanwege de overheid.

Veel aandacht wordt besteed aan de interne moeilijkheden waarmee het verzet af te rekenen heeft: het grote aantal etnische groepen en bijvoorbeeld de taalproblemen, de fundamentele twisten tussen de zuivere indianen en de latino's, de zogenaamde halfbloeden. Ook meer herkenbare problemen, zoals de onderdrukking van de vrouw door de compagnero-man in het verzet komen aan bod...

Eerste deel

Het eerste deel van het boek schetst de situatie waarin Rigoberta opgroeit. "Haar houdt het herinnering aan die gebeurtenis in mijn leven gegrift. Haar tegen dat soort leven en terzelfdertijd angst voor dat leven. Ik wilde geen kinderen krijgen, bestemd om van honger te sterven; ik wilde geen moeder worden omdat ik de doodangst en de doodstrijd van mijn kinderen niet aan zou kunnen." (blz. 44)

De armoede in het dorp waar men woont wordt nog grotendeels opgevangen door de solidariteit onder de dorpsbewoners, maar de jaarlijkse werkkampen in de plantages teneinde die armoede wat te verlichten, zijn mensonterend. Terwijl men katoen staat te plukken in de plantages vliegt bijvoorbeeld regelmatig een vliegtuig over, dat insecticiden uitsproeit. Regelmatig sterven er ook mensen door die giftige regens.

Voorafgaand aan het volgend citaat is het jongste broertje van Rigoberta in de plantage ten gevolge van die besproeiing met insecticide gestorven. "Nicolas stierf vroeg in de morgen. De twee burens van onze eigen gemeenschap probeerden mijn moeder te troosten, maar we wisten niet wat te doen met het lijk, waar het te begraven. De caporal zei ons dat we Nicolas op de plantage zelf mochten begraven, maar dat we ervoor moesten betalen, belasting of zoiets. Mijn moeder antwoordde dat ze geen rooie cent had, waarop de caporal bruto reageerde dat dat inderdaad zo was, want dat ze nog een boel schulden aan de plantage te betalen had. "Hoepel maar op met dat lijk", zei hij." (blz. 43)

Tweede deel

Het tweede deel van het boek handelt meer over het verzet, dat stilaan meer georganiseerd geraakt. In de dorpen schepden de verlikkers een ware angstpsychose, omdat hun informatie onmiddellijk aanleiding geeft tot een massale legerinterventie om verzetstrijders te ontvoeren, te martelen en te doden. Heelwat familieleden van Rigoberta, die bekend staan als leiders in het verzet, zien we gruwelijk ten onder gaan.

Als de kolonialen het ook nog gemunt hebben op de rijkste landbouwgronden, dan wordt er in tal van dorpen een heuse zelfverdedigingsgordel op poten gezet, met valkuilen en dergelijke. De verdediging bestaat erin dat bij het minste onraad het hele dorp onmiddellijk ontruimd wordt... Het verzet kent een hoogtepunt in november 1979 als de Spaanse ambassade in de hoofdstad bezet wordt. In de ambassade wordt de Spaanse ambassadeur geïjzeld, alsmede een aantal hoge functionarissen.

"De bedoeling was om met die actie de aandacht van de hele wereld een ogenblik op Guatemala te richten zodat de wereld zou weten wat er in ons land gebeurde. Iedereen dacht dat de bezetters uit het land zouden worden gezet, zodat ze dan als politieke vluchtelingen onze strijd overal ter wereld bekend zouden kunnen maken. Maar op bevel van president Lucas Garcia zelf werd de ambassade in brand gestoken. 39 verkoolden lijken werden uit het gebouw gehaald. Alleen de ambassadeur kon uit de vlammen worden gered." (blz. 165)

De voornaamste leiders van het CUC, de voornaamste verzetsorganisatie, worden hiermee gedood, maar amper één maand na de bezetting wordt nationaal gedurende 14 dagen gestaakt. Telkens wordt de verjaardag van de bezetting, namelijk 31 januari, 'gevierd' met allerhande acties. Ook 1 mei is zo'n 'feestdag' voor het verzet.

stelt. Het telt 30 hoofdstukken en springt bij ieder nieuw hoofdstuk op een nieuwe tak... Op de kaft van het boek staat dan ook geschreven: "Wat volgt is het verhaal van mijn leven; geen boekwijshheid; ook geen privé-aangelegenheid...", aldus Rigoberta.

In de bekende stijl worden tegenstanders van het koloniaal bewind als 'kommunistisch' gebrandmerkt door de overheid... Het boek is derhalve een vurig pleidooi tegen het huidige Reagan-bewind in deze regio, die de hardste diktaturen zoals in Guatemala zonder boe of ba steunt, maar prille pogingen tot democratieën zoals in Nicaragua met alle middelen boycot...

LV

De bib is weer dicht

WINA — De studenten van de fakulteitskring WINA zitten met een probleem: te dikwijls gesloten deuren van de Kampusbibliotheek in het Wiskundig Instituut te Heverlee.

Al sinds het begin van het academiejaar is die bib bijna iedere vrijdag dicht, de week van Allerheiligen was ze zelfs de hele week dicht. Natuurlijk erg vervelend wanneer je een tesis moet maken en daarvoor documentatie nodig hebt. Of wanneer je een les moet voorbereiden voor een stage-opdracht van de aggregatieopleiding.

Maar ja, er is maar één bibliotekaresse en die kan er ook niet altijd zijn. Bovendien heeft die, sinds een deel van de bib van Computerwetenschappen en die van sterrekunde is overgebracht naar het Wiskundig Instituut nog meer werk. Nochtans is het probleem niet nieuw. Vorig jaar stelde zich hetzelfde

probleem en toen had de departementsraad Wiskunde nochtans beloofd dat ervoor zou gezorgd worden dat de bib op iedere werkdag open zou zijn. Daar is dus nog altijd niets van in huis gekomen. Nu ja, voor de profen is een gesloten bib nu ook weer niet zo erg vermits de meesten onder hen toch een sleutel hebben.

Al bij al genoeg reden voor de onderwijswerkgroep van WINA om hierop na haar manier een akkie'tje te voeren. Vanaf nu zal er telkens wanneer de bib weer dicht is een papier op de deur gehangen worden met de mededeling dat de studenten en andere lezers steeds bij de departementsvoorzitter om de sleutel kunnen gaan vragen.

NU EEN
ZICHT-EN
SPAARREKENING.

LATER EEN
VOORDELIGE
LENING.

ASLK
we doen met je mee

Het laatste oordeel

Executive Slacks en Bunnydrums

Subliem, prachtig, onvergetelijk... maar zo begin je eigenlijk geen concert-rellaas. Executive 'Slacks', een Amerikaans drietal dat reeds twee elpees ter wereld bracht die er best mogen zijn. Levendig, energiek, verrassend, kortom perfecte "nieuwe dansmuziek" waar pit in zit; was u van plan om bij Schriekback al de dansvloer plat te trappen, dan doet u dat zeker bij de Slacks.

In de Bar American waren ze dus te zien, weliswaar ooververdovend maar zeker hun geld waard. Vooral nieuw of nog onbekend werk kregen we tijdens deze drie kwartier te horen. Alleen "He moving in and she's moving out" en "Electric moon of love" was verstaanbaar uit de zware stem van Matt Marelo, een verre van zware jongen.

Natuurlijk ook bekende dingen: "Man of Christ", "Cinema", "I'm coming" en een springende ovatie bij "Our lady". "The bus" en "Thirty Years" waren er echter niet bij, vraagteken, vraagteken... Een bisnummer kregen we wel, maar het diende slechts om de gemoederen te kalmeren.

Moeilijke taak dus voor de Bunnydrums om het nog beter te doen. Plaatwerk van deze Amerikanen is natuurlijk ook verplicht vinyl in de huiskotek. Live kwam het nogal rommelig over (of lag het aan de P.A. want bij de Executive Slacks viel ook wel eens de gitaar of de stem uit).

KONSERT

Reeds van in het begin werden de troeven uitgespeeld: een opkikkende "Bandaries" gevolgd door het verschurende "Crawl" en de voorste linies waren niet meer kalm te houden. Na het nog sterkere "On the surface", "Shiver" en "Little room" ging het wel lichtjes bergaf. De twee bisnummers hoefden voor ons niet meer, want met een misplaatste gitaarsolo stond ook broertje verveling tussen het publiek. Desalniettemin... toch... enz... enz... U had er maar bij moeten zijn!

L.L.

Diskografie:

Executive Slacks: "The bus" EP 12", 1983, Red Records; "Our lady" EP 12", 1984, Red Records.
Bunnydrums: "Feather's web" EP 12", 1983; "PKD" LP, 1983, Red Records; "On the surface" EP 12", 1984, Red Records.

De Vlaamsche jeugd en zijn talenkennis

Een onderzoek van de Dienst Studie-Advies wees vorig jaar uit dat de talenkennis van de meeste pas afgestudeerden vrij bedroevend is. Althans, dat zeiden de bedrijfsleiders over de solliciterende student (!). En daarmee wordt niet alleen de kennis van vreemde talen bedoeld.

Steeds meer krijgen de huidige studenten het ook lastig om hun moedertaal uit te spreken op een verzorgde manier. Laat staan op een fatsoenlijke manier neer te schrijven. Vooral bij burgerlijke ingenieurs durven tesis-promotors ook wel eens klagen. En bij de humane wetenschappen wordt slordig taalgebruik bij sollicitaties zeker in rekening gebracht. Waarmee niet gezegd is dat men dialect nu maar moet afzweren. Maar er zijn zo van die momenten dat men zich iets meer universeel kenbaar moet maken. En een wanhoopsmengeling van verzorgde taalaanwending en pseudo-barbaarse klanken is ook niet de juiste manier van introduceren.

Een ander brengt ons wel bij een ruimere problematiek. De Vlaming springt in het algemeen nogal slordig

BOEKEN

met zijn talenkennis om. En wie daar geen aanstoot aan neemt, moet nog maar eens *Mijn Vlaamse jaren* van Jeroen Brouwers ter hand nemen. Deze Nederlandse auteur verbleef jarenlang in België en hield daar ook heel wat goede herinneringen aan over. In het algemeen is die Brouwers trouwens geen anti-Vlaams, cultuur-imperialistisch Nederlander. Maar over het Vlaamse taalgebruik, oh maar, daarover kan Brouwers een boompje opzetten. Op dat ogenblik is Brouwers trouwens het meeste te genieten. Hoewel verhaaltjes vertellen hem meer dan uitstekend afgaat —denken wij maar aan zijn relaas over zijn internaatsschooltijd in Kladboek 2 — is Brouwers toch het meest genietbaar als polemist. En hij doet dit zeker niet ongedocumenteerd.

J. Weverbergh

In een tirade ten opzichte van Jules Weverbergh vinden wij bijvoorbeeld volgende passage: "Ontkennen wil hij wel, J. Weverbergh, — alles ontkennen: dat hij van de Vlaamse prulprul-auteurs de allerprulste is, van alle

uitgevers de alleruitste, van alle directeuren de allerdirecteurgste, — maar vooral dat hij zijn literaire prestigewerkjes voor 1/3 niet zelf heeft geschreven, voor 2/3 ook niet zelf heeft geschreven want met schaar en lijmpot samengesteld, en overigens voor 3/3 in het geheel niet had hoeven koncipiëren.

Ontkennen is een wijze van liegen die hem het liefst is, en is het niet dié wijze van liegen die hem het liefst is, dan is verdraaien de wijze van liegen die hem het liefst is.

Al jaren is hij bezig met voorbereidselen treffen om, voor de tijd dat er ontkennd of verdraaid zou moeten worden, er voor te zorgen dat er ook ontkennd en verdraaid zou kunnen worden."

Deze tirade is overigens op andere momenten minstens even goed gedocumenteerd als vlot leesbaar. In dit stuk trekt Brouwers van leer tegen het Vlaamse schrijverdom, dat zijn ideeën en vaak ook de letterlijke teksten van anderen overneemt. En zo er al enige originaliteit heerst, is de taal van werkelijk schabouwelijk niveau. Blad-

zijden met taalfouten illustreren dit. Overigens gaat de Belg, en dan vooral de Vlaming er nog vaak prat op nauwelijks behoorlijk zijn moedertaal te spreken. Hetzelfde beweert Brouwers van de schrijvers. In de meeste Nederlandse uitgeverijen zet men massa's korrektoeren aan het werk om het binnengekomen Belgisch proza publiceerbaar te maken. En de Belg pronkt dan met een feilloos boek, terwijl zijn ingediend stuk volledig herschreven werd.

Ander Vlaams

Alles bij elkaar dus een nuttig en interessant boek om nog eens ter zelfrelativering ter hand te nemen. Ook andere verhalen geven hietrode reden. Het eerste stuk *Groetjes uit Brussel* is weliswaar nogal voor de incrowd bestemd. Brouwers tekent Brussel vanuit de architectuur. Maar dan is in de stijl van 'hier woonde vroeger.... hier stierf...'. Leuker is *Zonder trommels en trompetten* dat onder meer de dood van de markies van Vosseme, 'kat Carrabas', verhaalt. De hele geschiedenis speelt zich af in

Vosseme, tussen Brussel en Leuven. Overigens is dit deel, evenals andere stukken uit dit verzamelwerk, ook als aparte entiteit verschenen. Ook over Jef Geeraerts en Hugues Pernath zijn stukjes opgenomen. Het laatste deel handelt over het verblijf van Brouwers in Rijmenam.

Wie niet genoeg overtuigd is van de noodzaak ener verzorgde taal na het lezen van Brouwers kan nog altijd bij Willem Frederik Hermans terecht. In zijn verzamelwerk *Houten leeuwen en leeuwen van goud* werd een onderdeel *Dat machtig mooie Nederlands van ons opgenomen*. Hermans is nu niet bepaald Piet Onbenul in het Nederlandse schrijverswereldje. Ook hij neemt bepaalde ideeën van Brouwers ter harte, hoewel minder strijdlijst. Tussen haakjes, Hermans heeft ook een broertje dood aan discussies over hervorming van de spelling.

En nu, beste jongens en meisjes, nu eenieder nog jong is, nu eenieder nog de tijd heeft, nu allen inschrijven voor taalleergangen, dictielessen en opstelinitiatieven. Zeg later bij de sollicitieren niet: "Ich hatte es nicht gewusst".

TBC

(!) Veto 28 van vorige jaargang.

BROUWERS, Jeroen, *Mijn Vlaamse jaren*, De Arbeiderspers, Amsterdam, 1982, 324 blz.

HERMANS, Willem Frederik, *Houten leeuwen en leeuwen van goud*, De Bezige Bij, Amsterdam, 1979, 399 blz.

Een goddelijk plan?

Amerikaanse tragikomedie

"U en ik hebben een afspraak met het noodlot. We kunnen voor onze kinderen gebruik maken van deze laatste goede hoop der mensheid op aarde of we kunnen hen ertoe aanzetten de eerste stap in duizend jaar duisternis te zetten. Mochten we niet slagen, dan zullen onze kinderen en de kinderen van onze kinderen zeggen dat we ons leven hier op aarde hebben verknoeid." Het teatraal-bombastische taalgebruik in bovenstaand citaat is zowat het waarmerk van zijn schepper: Ronald Reagan. Mooi geakteerd, niet al te intellectueel, maar pakkend, dat laatste heeft hij wel mee. Het vervolg is zo je wil nog mooier: "Er bestaat een goddelijk plan volgens hetwelk deze natie werd geschapen om de mensheid een dienst te bewijzen".

sprekende van de samenhang religioziteit-staat of de religioziteit ten dienste van de staat en meer in het bijzonder bepaalde belangengroepen daarin. Ook aan deze valkuil is de schrijver ontsnapt.

Dat deze religioziteit enkel een mooie façade inhoudt, blijkt uit het grondprincipe van het beleid. We zouden kunnen zeggen dat de linkerhand niet mag weten wat de rechter doet. In het dagelijks leven is Reagan ook geen heilige. Gescheiden van zijn eerste vrouw, en geen frekwent kerkganger, wel gangmaker van het etisch reveil. Je moet het maar kunnen rijmen. Ongetwijfeld speelt de pers hierin een grote rol. Als dergelijke details al mogen geweten worden, ze worden nooit voorgelegd aan de president himself.

Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de Reagan-administratie. Vooral de duivenkentaliteit wordt goed gedocumenteerd in de verf gezet. De wereldoverheersingsidee — ook een typisch kenmerk van deze denkwereld — komt eveneens aan bod. De paranoïa ten toe, zoals de openvloedende en stijgende defensiebegrotingen laten zien.

Bananenrepubliek Deutschland (e.a)

Welke rol speelt Europa binnen dit schouwspel. De auteur laat er geen twijfel over bestaan: "Europa in de val". Via een historische inleiding voert het ontstaan van de Nato komen we uit bij de plaatsing van de kernraketten. De toeschouwersrol is ons deel geworden, niet mooi voor landen die zich democratisch noemen.

De mening van Sico Mansholt — gewezen EEG-kommissaris — is hier betekenisvol: "...Want afschrikking is er op gebaseerd dat je de andere partij, als die met kernwapens begint te gooien, een klap terug kan geven. Van dat soort wapens heeft het Westen er meer dan voldoende, en met name de Pershing-II-raket is niet bedoeld voor een tweede klap, het is typisch een wapen om een eerste klap mee uit te delen, tegen de lanceerbases van de Russische raketten". We mogen tevreden zijn dat we dat nog mogen denken, voor het overige hebben we onze verplichtingen tegenover de Nato, zoals menig politicus zal argumenteren.

Hoe zat dat ook al weer met het democratisch zelfbeschikkingsrecht der volkeren?

Deze fundamentele vijandigheid tegenover de oude wereld, West-Europa, komt overigens ook tot uiting in de economische politiek. Dit laatste aspect is niet zo diepgaand uitgewerkt als de voorgaanden. Een spijtige zaak, maar allertoevoegde ook hier de druk om de brochure tijdig klaar te krijgen een rol. Voor het overige is dit een degelijk schriftstuk waaruit nog maar eens blijkt dat wij vazallen blijven. De Amerikaanse presidentsverkiezingen zijn dan ook onze verkiezingen daar zij bepalend zijn voor het West-Europees politiek beleid en tooneel.

DDN

De Goddelijke Zending: Ronald Reagan, Vuurtoren van de Hoop?, een uitgave van: vzw Vrede, te bestellen op volgend adres: Prk. 000-956015-80 van Vrede vzw, Knokkestraat 44, 9000 Gent, 60fr + 15fr port.

Jest, de eerste en de beste voor "jonge" reizen, goedkope vluchten, weekends in Parijs of Londen, treintickets...

Voor deze winter: een uitgebreid gamma ski-mogelijkheden

met bus, trein of eigen wagen, individueel of in groep, studio of hotel

Leopoldstraat 26
3000 Leuven
tel. 016/22.76.10

DESPISE HIS AGE THIS ONE WILL RUN.... AND RUN!

I NEVER SAID NEVER AGAIN

THE TIMES

Peter Broeken

Hiermee hebben we de essentie van een politiek die de afgelopen vier jaren gevoerd werd maar waarvan de wortels veel dieper gaan dan het toevallige uithangbord laat vermoeden. Er zijn natuurlijk heel wat mensen die zich ergeren aan dergelijk taalgebruik, maar sommigen kijken verder.

Op het einde van de vorige eeuw verklaarde senator Beveridge reeds: "De twintigste eeuw wordt de eeuw voor Amerika. Het Amerikaanse denken zal overheersen. De Amerikaanse vooruitgang zal er zijn stempel op drukken en de richting aangeven. Amerikaanse daden zullen onze visie beroemd maken... De wedergeboorte van de wereld, zowel fysisch als in morele zin, is begonnen". En in niet mis te verstand bewoordingen verklaarde Teddy Roosevelt: "Vriendelijk praten, maar dikke knuppel bij zich dragen — zo komt men het verst".

Aan de hand van deze en vele andere citaten wordt in de jongste uitgave van het studie- en informatiecentrum 'Vrede' een beeld gegeven van de Reagan-administratie. Tegelijkertijd wordt gepeild naar achterliggende factoren en ontwikkelingen. Op die wijze overstijgt deze brochure dan ook het vaak sloganmatig gewoone waarbij Reagan als een mensgeworden duivel wordt voorgesteld.

RR Een mens van goede wil (?)

De samenhang Kerk-staat (in de praktijk nogal eens wishful thinking) staat centraal. Beter zou zijn te

Stemrecht op een kringvergadering

VTK — Op dinsdag 30 oktober ging voor het eerst dit jaar de vergadering van medewerkers door, de zogenaamde TK-raad. Daarop waren alle presidiumleden, jaar- en specialiteitenafgevaardigden stringent uitgenodigd. Alle andere leden waren ook vriendelijk uitgenodigd, maar door een vergetelheid was deze oproep niet in het wekelijks berichtenkrantje verschenen.

De vergadering verliep behoorlijk vlot en gedisciplineerd, onder het strakke gezag van preses Jan L. Achteraf bleek dat de meesten bijt waren met deze efficiëntie, hoewel de voorzitter zelf een beetje vaak aan het woord was.

Maar democratie heerst. Het eerste punt, wie nu precies stemrecht krijgt, werd ter stemming voorgelegd aan alle, al dan niet toevallige, aanwezigen. Vrijwel unaniem werd een voorstel aanvaard dat voor het eerst wat meer inbreng biedt aan de kandidaturen. Eerste kan algemeen, 500 man sterk, krijgt twee stemmen, tweede kan eveneens. Daarnaast krijgen beide kandidaturen architectuur voor het eerst een eigen stem. In totaal dus 6 stemmen, wat weliswaar nog steeds vrij weinig is tegenover de meer dan twintig afgevaardigden uit de technische jaren.

Moeilijker zat het met de presidiumleden. Krijgen ze individueel stemrecht dan wegen ze behoorlijk zwaar met hun 25 tegen de overige 30 raadsleden, wat vooral door presidiumleden als gunstig werd beschouwd, ook al omdat men toch nogal wat presidiaal absentisme verwacht wat dit gewicht vermindert.

Krijgt het presidium daarentegen één stem per post (sport, cultuur, kursusdienst, SoRa...) dan, zo werd geopperd, is er een betere verdeling binnen het presidium zelf, dat immers slechts één SoRa-afgevaardigde telt tegenover vijf sportmedewerkers, bijvoorbeeld. Met 22 stemmen tegen 17 werd voor individueel stemrecht goedgekeurd. (BM)

AD VALVAS

De laatste loodjes...

Het was woensdagmiddag. De hele ochtend had ik met een opgewekt fanatisme uitgekeken naar de sportgeburten van het akademijaar: de 17de studentenmaraton. Omdat de mens — zo dacht ik toch — zich voor alles bewust moet worden van zichzelf, en naast stoffige kennis, ook zijn lichaam moet laten ontwakken, besloot ik — de keizer der sportallergie — aan deze marathon deel te nemen.

Het startschot — of "waarvoor het tijdslein op BRT 2 al niet kan dienen" — werd gegeven en een honderdtal strijdvaardigen vertrokken. Toen tedere en op een min of meer behoorlijke afstand voor me liep, begon ik de wedstrijd te ondergaan als een ware, noodgedwongen martelgang: een konfrontatie met de duisternis.

De eerste atleten bereikten reeds na zowat 2 uur 40 min de meet; ik kroop uitdagend langzaam de wegwijzers voorbij. De schoonheid van dit heroisch gebeuren ontging me totaal.

Terwijl de lichtbundels van de voorbijrijdende wagens me verblinden, strampelde ik tot bij drie "maraton-stapsters" die willens nilens de rest van de toech met me opgezadeld zaten.

Stijfgearmd met de vingers ineengevochten, bereikten we onder het applaus van de organisatoren, om 24 uur 37 min en 16 seconden de eindmeet. Daarmee was die dan ook afgesloten. Met spieren die de veerkracht van widoorarmend marmer benaderen en bekroond met drie edele blaren, maak ik alvast een afspraak voor de 18de editie van dit sportieve gebeuren.

Dirk Poelaert

24 uur van het Peekaa

PEDAGOGIE — De pedagogen proberen ook dit jaar weer een degelijke kringwerking op touw te zetten.

De vertegenwoordigers in sociale raad, sportraad en cultuurraad draaien op volle toeren; de inspraakorganen in POK, departementsraad en fakulteitsraad verteren de moeilijke dossiers en zowel de kursusdiensten als de fiiven zijn druk bezocht.

Het zwakke broertje in de kringwerking (en dat is al een aantal jaren zo) blijft het Peekaa, het Pedagogisch Kringkafee in de Van Evenstraat op nauwelijks 100 m van Alma II.

Een kronisch tekort aan bezoekers bemoeilijkt het vinden van tappers. Zijn er geen tappers, dan is het kaffee gesloten. Kom je toevallig toch eens voor de gesloten deur te staan, dan kom je achteraf niet meer terug. De

cirkel is zodoende gesloten, en de financiële gevolgen zijn navenant.

De Pedagogische kring wil echter niet overgaan tot de sluiting van het Peekaa. Er zijn intengedeel enkele activiteiten gepland om het Peekaa de nodige nieuwe impulsen te geven.

Een kringkafee met een vergaderplaats, een stencillokaal, prikbord en democratische prijzen is immers onmisbaar in elke goede kringwerking. De geplande activiteiten gaan door op dinsdag 20 en woensdag 21 november, onder het motto "de 24 uur van het Peekaa".

24 uur lang worden allerlei uiteenlopende activiteiten georganiseerd, gaande van cocktailavond, pijamafeest en optreden tot Engels ontbijt, aperitiefconcert en strippibb.

Hopelijk blijft Peekaa langer dan "24 uur" bij jou.

Coens voor meer autonomie van universiteiten

Onderwijsminister Coens was gedurende het vorige weekend gast spreker bij het begin van het nieuwe akademijaar. Nieuwe akademijaar? Welja, van het post-universitair centrum West-Vlaanderen.

Coens stelde vast dat, door de demokratisering van het onderwijs, men economisch staat voor een overproduktie van hogere onderwijsdiploma's. De universiteiten en hogescholen moeten volgens hem daarom autonoom gemaakt worden, de onderwijsmensen moeten hun verantwoordelijkheid opnemen (wat dit dan ook moege betekenen) en bovendien zo aan de kwaliteit van het onderwijs nog moeten gesleuteld worden.

Dit is wel eigenaardig daar men vroeger de kwaliteit van het onderwijs niet wilde bekritisieren. Terwijl de studenten steen en been kloegen over een aantal zaken, beweerden universitaire overheden dat het om het beste van het beste ging. Nu wordt, omwille van de crisis, de kwaliteit als een nieuw

selectiekriterium gehanteerd.

Coens zei in de kortste keren werk te willen maken van de nieuwe wet op de academische graden. Deze wet zou de universiteiten meer autonomie moeten verschaffen. Tegelijkertijd zouden zij soeplender dan vroeger kunnen organiseren. Indien over deze wet geen overeenstemming kan worden bereikt, zal het hele dossier naar de volgende regering worden verschoven.

Opvallend genoeg vielen bovengaande uitspraken van Coens te noteren op een moment dat hij tevens numerus clausus afstreed. Wil onze minister zijn handen witwassen en de verantwoordelijkheid (en ook kritiek?) afschuiven naar de universiteiten zelf? De studentpopulatie hoop van niet. Wat niet wil zeggen dat kwaliteitsverhoging niet mag, intengedeel. Maar zijn mag ook niet dienen als selectiekriterium omwille van de selectiekriterium omwille van de selectiekriterium.

(TBC)

Kwistax-races uitgesteld

raakte.

Nochtans zou er eventueel een alternatief mogelijk zijn geweest. De stadsdiensten stelden immers zelf voor de kwistax-races aan de Tessenstraat te houden. Deze straat ligt vlak bij de Akademische Ziekenhuizen. Hier komen we dan aan de andere reden van het uitstel. De Algemene Vergadering van Sportraad, bestaande uit de sportafgevaardigden der kringen kon moeilijk opgetogen zijn over deze plaats. Bovendien hadden de politiediensten Sportraad verwittigd dat het centrum der stad kwasi-hermetisch zou worden afgesloten. In die zin zou er dan ook zo goed als geen volk naar de massasport komen.

Als voorlopige (en kwasi-zekere) oplossing werd de kwistax-race verschoven naar 12 december, dan wel op het Hogeschoolplein.

(TBC)

SPORTRAAD — De kwistax-races, gepland voor deze week, zijn afgelast, aldus sportraad. Hiervoor zijn twee redenen aan te geven. Allereerst is er de TAK-betoging die dezelfde woensdag gepland was. Vanwege de officiële autoriteiten verwachte men hiermee hoe dan ook moeilijkheden. Hierbij kan men volgens Sportraad zeker niet gewagen van politiek gekonkel om de TAK-manifestatie voorrang te geven. Zowel Sportraad als TAK hadden ongeveer gelijktijdig hun aanvraag ingediend. Het toeval besliste dat de aanvraag van TAK niet iets vlugger door de administratieve molen ge-

Coens tegen numerus clausus

BRUGGE — Volgens de kranten van maandag (Laatste Nieuws / Belang van Limburg e.a.) zou onderwijsminister Coens zich tegen numerus clausus hebben opgesteld. Dit deed hij niet zomaar op een huwelijksfeest van zijn jongste dochter of iets dergelijks. Voor de gelegenheid liet hij zich zijn woorden ontvallen op een zitting van de orde der geneesheren in het provinciaal hof te Brugge.

Coens poneerde dat er sinds 1980 jaarlijks evenveel dokters afstuderen. Ruwweg geschat zijn er dat zo'n 1400. Dit zijn er niet teveel en invoering van numerus clausus is dan ook niet nodig. Coens pleitte wel voor een herverdeling van de arbeid onder de dokters. Op die manier zou het artsenberope (eindelijk) op een menselijk ritme kunnen worden uitgeoefend. Hierbij zou de nodige tijd voor de patiënt en persoonlijke bijscholing kunnen worden vrijgemaakt.

Dat Coens de artsen geen hongrijders vond, had de Algemene Studentendraad bij zijn laatste bezoek op het kabinet reeds kunnen constateren. Toen zei onze onderwijsminister dat hij zelf al gemerkt had dat er veel dokters zijn maar dat zij goed hun boterham verdienen (over het algemeen toch). Coens: "Wat ik wel al gemerkt heb: vroeger gingen mijn kinderen naar de dokter en waren zij genezen. Nu blijven zij maar naar de dokter gaan en geraken zij maar niet gezond."

In elk geval doet het deugd van de onderwijsminister te horen dat het recht op onderwijs niet ondergraven mag worden door numerus clausus. Vanaf nu nemen wij hem dan ook op zijn woord. (TBC)

